

आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को
वार्षिक विकास कार्यक्रम

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय योजना आयोग

२०७२

४.३ खानेपानी तथा सरसफाई

(क) पृष्ठभूमि

हाल नेपालको कूल जनसंख्याको करिब ८५ प्रतिशतलाई आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा करिब ७०.२८ प्रतिशत जनसंख्यालाई सरसफाई सुविधा पुगेको छ। स्वास्थ्य क्षेत्रलाई खानेपानी तथा सरसफाई सुविधाको अभिन्न अंगका रूपमा संगसंगै लैजान सकिएको छैन। आधारभूतस्तरको खानेपानी सुविधाबाट वञ्चित रहेको जनसंख्यालाई खानेपानी पुऱ्याउन चुनौतीपूर्ण रहेको छ। खानेपानी आपूर्ति सम्बन्धी अधुरा र क्रमागत कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइ थप कार्यक्रमहरू संचालन गर्नुका साथै विद्यमान खानेपानी वितरण प्रणालीको मर्मतसंभार गर्ने, राष्ट्रिय खानेपानी गुणस्तर मापदण्डले तोके अनुसार क्रमिक रूपमा खानेपानीको गुणस्तर तथा सेवास्तर सुधार गर्ने, शहरी तथा अर्द्धशहरी खानेपानी प्रणालीको निर्माण तथा सुदृढीकरण गर्दा लागत उठती प्रणाली लागू गर्ने तथा भूमिगत जल प्रयोग हुने स्थानमा पुनःनिर्माण गर्नुका साथै सतह स्रोतबाट पानीको आपूर्ति नपुग भएको अवस्थामा वर्षातको पानी संकलन गरी थप पानी आपूर्ति गर्ने खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी दीर्घकालीन रणनीति तथा सोच अनुरूप वार्षिक विकास कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ।

आधारभूतस्तरको खानेपानी सुविधा पुगेको जनसंख्यालाई सर्वसुलभ, पर्याप्त र गुणस्तरीय पानी उपलब्ध गराउनु, खानेपानी सुविधा नपुगेकालाई खानेपानीको पहुँचमा ल्याउनु अत्यन्त चुनौतीपूर्ण रहेको छ। यसका लागि उच्च लागत लाग्ने, मर्मत सम्भारमा खर्च बढ्ने समस्या देखिन्छन्। यस क्षेत्रमा निर्माणाधीन आयोजनाहरू समयमै सम्पन्न गर्न नसक्नु, जलवायु परिवर्तन तथा भूकम्पका कारण उपलब्ध मुहानहरू सुक्दै जानु, अव्यवस्थित तथा अनियन्त्रित बसाइ सराइको कारण शहरी तथा सहरोन्मुख क्षेत्रमा पानीको अत्याधिक माग रहनु, सरसफाईलाई सामाजिक मूल्यका रूपमा स्थापित गर्न नसक्नु जस्ता समस्याहरू यथावत रहेका छन्। यस क्षेत्रमा कार्यरत सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूबीच प्रभावकारी समन्वय हुन नसक्नु, पानीका मुहान अत्यन्त टाढा रहनु पनि थप चुनौतीको रूपमा रहेका छन्।

खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको सर्वाङ्गीण विकासका निम्ति बढ्दो मागलाई सम्बोधन गर्न वैकल्पिक स्रोतको खोजीका साथै आयोजनाको दिगोपनामा ध्यान दिनु, खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रलाई क्षेत्रगत अवधारणा अनुसार कार्यान्वयनमा लैजानु र खानेपानी, स्वास्थ्य र सरसफाइलाई एकीकृत दृष्टिकोणबाट हेरिनु आवश्यक देखिन्छ। साथै खानेपानीको दिगो रूपमा प्रबन्ध गर्नको निम्ति "Source & Settlement Master Plan" बनाउन आवश्यक भएको छ।

तेह्रौँ योजना (२०७०।७१-२०७२।७३) का लक्ष्य तथा प्राथमिकता, व्यवस्थापिका संसदद्वारा मिति २०७२।०१।३० मा पारित २७ बुँदे संकल्प प्रस्ताव एवम् नेपाल सरकारको आ.व. २०७२।७३ को नीति तथा कार्यक्रमलाई आत्मसात गर्दै भूकम्पका कारण क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाहरूको पुनः निर्माणमा समेत केन्द्रित भई वार्षिक विकास कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएका छन्।

(ख) नतिजा सूचकहरू

प्रतिफल सूचकहरू	त्रिवर्षीय योजना (०७०/७१- ०७२/७३को लक्ष्य)	हालको स्थिति	आ.व. ०७२/०७३ को लक्ष्य
आधारभूत खानेपानी सेवाबाट लाभान्वित जनसंख्या%	८६.२५	८५	८७
सरसफाई सुविधाबाट लाभान्वित जनसंख्या (प्रतिशत)	८०.५	७०.२८	७५

खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रमा आ.व.२०७२।७३ मा कूल २८ आयोजनाहरु सञ्चालन हुनेछन्। यी आयोजना/ कार्यक्रमहरु मध्ये पहिलो, दोश्रो र तेश्रो प्राथमिकतामा क्रमशः २१,५ र २ वटा आयोजना/ कार्यक्रमहरु रहेका छन्। यस क्षेत्रको चालु वर्षका लागि कूल विनियोजित रकम रु २२ अर्ब ५७ करोड ६२ लाख ५७ हजार मध्ये पूँजीगत तर्फ १३ अर्ब ८१ करोड ३६ लाख ८० हजार, चालु तर्फ १ अर्ब ३१ करोड ५२ लाख ७ हजार र बित्तिय व्यवस्था तर्फ ७ अर्ब ४४ करोड ७३ लाख ७० हजार रहेको छ।

(ग) खानेपानी तथा सरसफाई क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम :

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१	३४७१६६	वातावरणीय सरसफाइ आयोजना	२०५७/५८ सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> सरोकारवाला संस्थाहरूसँगको साझेदारी र सहकार्य तथा जिल्ला/न.पा./गा.वि.स. खानेपानी, सरसफाइ तथा आरोग्य समन्वय समितिहरूको अगुवाइमा जागृतिमूलक क्रियाकलाप र सामाजिक परिचालनबाट पूर्ण सरसफाइ कार्यक्रम संचालन गरी सन् २०१७ सम्ममा सबै नेपाली जनतालाई आधारभूतस्तरको सरसफाइ सेवा उपलब्ध हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> सरोकारवालाहरू संगको सहकार्य र समन्वयमा देशका १७६५ गा.वि.स. र ७१ नगरपालिकाहरूका साथसाथै २६ जिल्लाहरू खुला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा भईसकेको। देशभर करिव ७३ प्रतिशत घरधुरीहरूमा आधारभूतस्तरको घरायसी चर्पी निर्माण भै प्रयोगमा आएको। जनचेतना अभिवृद्धि गरी सरसफाइलाई दिगो बनाउन तालिम तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइएको। 	<ul style="list-style-type: none"> सरोकारवालाहरूसँगको सहकार्य र समन्वयमा खुला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा हुन बाँकी गा.वि.स., नगरपालिका र जिल्लाहरूलाई खुला दिशामुक्त क्षेत्र बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिँदै यस वर्ष भित्र थप करिव ८०० गा.वि.स. र ५० नगरपालिकाहरूका साथसाथै १५ जिल्लाहरूलाई खुला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा गरिने। खुला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा गरिएका गा.वि.स., नगरपालिका र जिल्लाहरूमा पूर्ण सरसफाइको कार्यक्रम संचालन गरिने। जनचेतना अभिवृद्धि गरी सरसफाइलाई दिगो बनाउन तालिम तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइने।
२	३४७१६७	राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थापन तथा अनुगमन आयोजना	२०५८/६० - सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> सम्पन्न खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना/प्रणालीहरूको वर्तमान अवस्था, functional Status र खानेपानी तथा 	<ul style="list-style-type: none"> सन् २०१२ सम्म खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराइएको जनसंख्या र घरायसी चर्पी निर्माण भएको घरधुरीहरूको 	<ul style="list-style-type: none"> भूकम्पबाट क्षती भएका खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरूको यथार्थ वस्तुस्थिति सहितको अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरी सार्वजनिक गरिने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				सरसफाइ सुविधाबाट लाभान्वित जनसंख्या सम्बन्धी अद्यावधिक तथ्यांक सहित खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्र सम्बन्धित सूचना केन्द्र (Resource Center) को स्थापना तथा विकास हुने।	जिल्लागत तथ्यांक अद्यावधिक गरी सार्वजनिक गरिएको। • भूकम्पबाट क्षती भएका खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरूको स्थलगत अध्ययन गरी तथ्यांक संकलन गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको। यथार्थ वस्तुस्थिति सहितको अन्तिम प्रतिवेदन तयारीको कार्य भैरहेको।	• सन् २०१४ सम्म खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराइएको जनसंख्या र घरायसी चर्पी निर्माण भएको घरधुरीहरूको जिल्लागत तथ्यांक अद्यावधिक गरी सार्वजनिक गरिने। • तथ्यांक संकलन, प्रशोधन एवं प्रयोगमा नयाँ नयाँ प्रविधिको प्रयोग गर्दै सूचना प्रविधिको स्तरोन्नती गरिने।
३	३४७१६८	खानेपानी सेवा नियमन तथा पुनर्स्थापन कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • खानेपानी सेवा संचालन सम्बन्धी निर्देशिका २०६८ को प्रावधान अनुरूप खानेपानी उपभोक्ता तथा सरसफाइ समिति एवं तिनीहरूले उपभोक्तालाई दिँदै आएको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा सुविधाको नियमन हुने। • पुराना, जिर्ण एवं प्रकोपबाट क्षतीग्रस्त प्रणालीहरूको सुधार, नविकरण तथा पुनर्निर्माण 	<ul style="list-style-type: none"> • ५१४ पुराना एवं प्रकोपबाट क्षतीग्रस्त खानेपानी प्रणालीहरूको मर्मत सम्भार एवं सुधार गरी खानेपानी सेवा पुनर्स्थापन तथा नियमित गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • खानेपानी सेवा संचालन निर्देशिका अनुरूप खानेपानी र सरसफाइ सेवा दिगो एवं भरपर्दो बनाउन करिब ५० उपभोक्ता समितिहरूको व्यवस्थापन, प्राविधिक एवं आर्थिक क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने। • निर्देशिका अनुरूप ५० भन्दा बढी धाराहरूबाट खानेपानी सेवा उपलब्ध गराइरहेका खानेपानी उपभोक्ता तथा सरसफाइ समितिहरूको व्यवस्थापन र प्रदान गरिएको सेवा सुविधाको नियमन गर्ने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				तथा खानेपानी सेवा पुनर्स्थापन हुने।		<ul style="list-style-type: none"> करिव २०० खानेपानी प्रणालीहरूको मर्मत सम्भार एवं सुधार गरी खानेपानी सेवा पुनर्स्थापन तथा नियमित गरिने।
४	३४७१६८	डीप ट्युबवेल आयोजना (मर्मत सुधार)	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> भूमिगत जल भण्डारणको समूचित अध्ययन, अनुगमन, पुनर्भरण हुने। पम्पिङ्ग प्रणालीका आयोजनाहरूमा विभिन्न पुराना डीप ट्युबवेलहरूको प्रतिस्थापन, थप निर्माण, पम्प तथा इलेक्ट्रो-मेकानिकल उपकरणहरूको मर्मत सुधार, प्रतिस्थापन हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> भक्तपुरको सिरुटार, मोरङको हरैचा, बाँकेको खजुरा, धनुषाको लक्ष्मीनिवास र महोत्तरीको लक्ष्मीनियाँ खानेपानी आयोजनाहरूमा एक एक वटा थप नयाँ डीप ट्युबवेल बोरिङ्ग सम्पन्न। झापाको धुलावारी, मोरङको पथरी र हरैचा, सिरहाको बस्तीपुर र सिरहा, कास्कीको लेखनाथ, तनहुँको मेवावारी लगायत विभिन्न १४ आयोजनाहरूमा पम्प, ट्रान्सफर्मर आदि इलेक्ट्रो-मेकानिकल उपकरणहरू पुनर्स्थापन गरिएको। धनकुटाको मुढेवास, तनहुँको थप्रेक, दार्चुलाको एरिछाना र मोरङको पथरी खानेपानी 	<ul style="list-style-type: none"> सप्तरीको कल्याणपुर, दाङको बेलकुण्डी लगायत विभिन्न ५ आयोजनाहरूमा पुरानो ट्युबवेल प्रतिस्थापन गर्न नयाँ डीप ट्युबवेल बोरिङ्ग गर्ने। विभिन्न ५ खानेपानी आयोजनाहरूमा सोलार पम्प जडान गर्ने। करिव १५ आयोजनाहरूमा पुराना इलेक्ट्रो-मेकानिकल उपकरण प्रतिस्थापन गर्ने वा थप नयाँ जडान गर्ने। Groundwater Drawdown सम्बन्धि अध्ययन र Water Level Monitoring, Geophysical survey को कार्यलाई निरन्तरता दिने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<p>आयोजनाहरूमा सोलार पम्प जडान गरिएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> • चुरे क्षेत्रको विभिन्न १० ठाउँमा Geophysical survey गरिएको। • सिरहाको ५ वटा डीप टयुबवेल साइटमा Groundwater Drawdown सम्बन्धि अध्ययन। • कापाको गौरादह खानेपानी आयोजनामा Energy Audit गरिएको। • भक्तपुरको कटुन्जेमा Water Level Monitoring गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको। 	
५	३४७१७०	जनसाधन विकास कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न तहका कर्मचारी तथा उपभोक्ताहरूको सीप, ज्ञान र क्षमता अभिवृद्धि हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • केन्द्रीय जनसाधन विकास इकाईबाट प्रदान गरिने तालिमहरूको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न ISO ८००१:२००८ Certification लिएको। • इकाईलाई राष्ट्रिय स्तरको क्षेत्रगत तालिम केन्द्रको रूपमा स्थापित गर्न नाम 	<ul style="list-style-type: none"> • खानेपानी वितरण तथा प्रशोधन प्रणाली र पम्पिङ्ग प्रणालीहरूको डिजाइन, व्यवसायीक योजना तयारी, फोहर मैला व्यवस्थापन जस्ता क्षेत्रगत विषयमा विभिन्न तहका करिब ३५ वटा तालिम कार्यक्रम संचालन गरी विभिन्न तहका कर्मचारी र उपभोक्ता समितिका

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					परिवर्तन गरी राष्ट्रिय खानेपानी तथा सरसफाइ प्रशिक्षण केन्द्र नामाकरण गरिएको। • प्लम्बिङ्ग, इलेक्ट्रो-मेकानिकल, खानेपानी वितरण तथा प्रशोधन प्रणालीहरूको डिजाइन, व्यवसायीक योजना तयारी, सरसफाइ जस्ता विभिन्न क्षेत्रगत विषयमा ३० वटा तालीम कार्यक्रम सन्चालन गरी इन्जिनियर, उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी एवं कर्मचारी समेत ८०० जनालाई तालिम दिइएको	पदाधिकारीहरूको सीप, ज्ञान र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने। • प्रशिक्षण केन्द्रको संरचनाहरूको समय सापेक्ष मर्मत सुधार एवं नविकरण गर्ने।
६	३४७१७१	खानेपानी गुणस्तर सुधार कार्यक्रम	२०५३/५४ सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> उच्च/मध्यमस्तरीय खानेपानी सेवा विस्तार खानेपानी प्रणालीहरूमा स्थानीय आवश्यकता अनुसार खानेपानी प्रशोधन प्रणालीहरूको निर्माण हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> ३२ वटा क्रमागत खानेपानी गुणस्तर सुधार आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई ७ आयोजना सम्पन्न गरेर ५५,७६२ जनसंख्यालाई उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी सेवा उपलब्ध गराइएको। 	<ul style="list-style-type: none"> ३० वटा क्रमागत खानेपानी गुणस्तर सुधार आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई ६ आयोजना सम्पन्न गरेर ४१,२५७ जनसंख्यालाई उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी सेवा उपलब्ध गराउने। प्रत्येक जिल्लामा ३ वटाको दरले २२५ खानेपानी आयोजनाहरूमा

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु (लक्ष्य)
					<ul style="list-style-type: none"> देशका ३१२ खानेपानी आयोजनाहरुमा खानेपानी सुरक्षा योजना कार्यान्वयन गरी लागु गरिएको। नवलपरासी, धनुषा, रुपन्देही, सर्लाही, कैलाली लगायत तराईका १० जिल्लाहरुमा आर्सेनिक न्युनिकरण स्थायी प्रविधि कार्यक्रम अन्तरगत १२४६ वटा आर्सेनिक रहित ट्यूबवेल जडान गरिएको नवलपरासी र कपिलवस्तु जिल्लामा ४ वटा ओभरहेड ट्याङ्क सहितको आर्सेनिक सुरक्षित खानेपानी प्रणाली निर्माणका लागि ओभरहेड ट्याङ्क तथा डिप बोरिङ्ग निर्माण सम्पन्न गरिएको। केन्द्रीय तथा क्षेत्रीय प्रयोगशालाहरुबाट विभिन्न खानेपानी आयोजनाहरुको पानी परीक्षण गरिएको। भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरुका साथै अन्य 	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानी सुरक्षा योजना कार्यान्वयन गरी लागु गर्ने। आर्सेनिक प्रदूषणको प्रभाव कम गर्न तराईका १० जिल्लाहरुमा आर्सेनिक न्युनीकरण एवं निराकरणको स्थायी प्रविधि कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने। उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी र टेक्निसियनहरुलाई खानेपानी प्रशोधन प्रणाली संचालन र व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम दिने। जिल्लाहरुमा संचालित खानेपानी आयोजनाहरुबाट वितरित खानेपानीको गुणस्तर परीक्षण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					जिल्लाहरूमा खानेपानी तथा सरसफाईजन्य रोगको प्रकोपको अवस्थामा खानेपानी परीक्षण गरी प्रकोप न्यूनीकरणको प्रयास गर्दै सर्वसाधारणलाई पियूष छोल, एक्वा ट्याव र ब्लिचिङ्ग पाउडर वितरण गरिएको।	
७	३४७१७२	वाग्मती क्षेत्र भौतिक पूर्वाधार विकास आयोजना	शुरु वर्ष -- ०५३/०५४ कूल लागत रु. १४.८८ अर्ब	<ul style="list-style-type: none"> भौतिक पूर्वाधारको विकास भई वाग्मती र यसका सहायक नदीनालाहरू वरपरको प्राकृतिक, पुरातात्विक, साँस्कृतिक तथा धार्मिक सम्पदाको संरक्षण हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> वाग्मती नदीको सुन्दरीजलदेखि गोकर्णसम्म नदी तटवन्धको काम पूरै ८.२५ कि.मि. सम्पन्न भएको गोकर्ण गुह्येश्वरीखण्डमा ढल प्रशोधन केन्द्र (STP)को ढल संजाल सहित जम्मा २२ कि.मि. ढल विच्छ्याउने कार्य भएको। गुह्येश्वरी ढल प्रशोधन केन्द्र (१६.४ करोड लि. क्षमता/प्रतिदिन)को निर्माण कार्य सम्पन्न भै संचालनमा रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> गोकर्ण -गुह्येश्वरी खण्डको बाँकी पूर्वाधारहरू निर्माण गर्ने। निर्मित संरचनाहरूको मर्मत, संभार, संचालन, स्तरोन्नती गर्ने। चेतनामुलक कार्यक्रम, अध्ययन अनुसन्धान तथा प्रचारात्मक तथा प्रवर्धनात्मक कार्यहरू गर्ने। तिलगंगा-मिनभवनखण्डमा बाँकी पूर्वाधारहरू निर्माणका कार्यहरू गर्ने। शंखमुल-सुन्दरीघाटखण्डमा बाँकी पूर्वाधारहरू निर्माणका कार्यहरू गर्ने धोवीखोला कोरिडोरमा बाँकी ढल निर्माण कार्य गर्ने

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<ul style="list-style-type: none"> • गोकर्ण - गुह्येश्वरी - सिनामंगल गौरी गाउँखण्डमा ४.५ कि.मि. सडक कालो पत्रे, १३० मि. कंक्रीट सडक सम्पन्न। • तिलगंगा-मिनभवनखण्डमा ७.५ कि.मि. ढल विछ्याउने कार्य सम्पन्न। • तिलगंगा-सुन्दरीघाटखण्डमा १२.४ कि.मि. तटवन्ध निर्माण सम्पन्न भएको। • मिनभवन-सुन्दरीघाटखण्डमा ५ कि.मि. ढल निर्माण सम्पन्न भएको। • कोटेश्वर महादेवस्थान देखि मनोहरा दोभान-बुद्धनगर खण्डमा ३.३ कि.मि. सडक निर्माण सम्पन्न भएको। • धोविखोला कोरिडोरमा २.६३ कि.मी. ढल निर्माण कार्य सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • विष्णुमती, कोरिडोरमा आवश्यक भौतिक पूर्वाधार निर्माणको कार्यहरू गर्ने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
८	३४७१७३	ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ कोष	२०७१ श्रावण देखि २०७६ असार सम्म। कुल लागत करिब ८ अर्ब रूपैयाँ।	<ul style="list-style-type: none"> कार्यान्वयन चरणमा प्रवेश गरेका विभिन्न आयोजनाहरू मध्ये ५८ वटा सम्पन्न भएका छन्। यसबाट ५३५३४ जनसंख्या लाभान्वित भएका हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> १८७४ आयोजनाहरू सम्पन्न १४ लाख २६ हजार ग्रामीण जनता खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाबाट लाभान्वित। कम्तिमा ४०० गा.वि.स. खुल्ला दिसा मुक्त क्षेत्र घोषणा। आयोजना क्षेत्रका करिब ४,४७,६०० घरधुरीमा water seal चर्पी निर्माण। 	<ul style="list-style-type: none"> क्रमागत २०५ आयोजनाहरू तथा नयाँ १८० आयोजनाहरूको कार्यान्वयन चरणको कार्यक्रम संचालन गर्ने। ५०० आयोजनाहरूको विकास चरणको कार्यक्रम संचालन गर्ने। १०० गा.वि.स. लाई पूर्ण रूपले खुल्ला दिसा मुक्त क्षेत्र कायम गर्ने उद्देश्यले कार्य अघि बढाईने। ८०० आयोजनाहरूको पानीको गुणस्तर परिक्षण हुने। ५०० आयोजनाहरूको जिल्ला जलश्रोत समितिमा कानुनी रूपमा दर्ता हुने। ७०५ आयोजनाहरूको हरेक चरणमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन हुने। २०० आयोजनाहरूमा जागरण समिति गठन हुने। १८१० जनालाई आयोजना सम्बन्धी विविध तालिम दिईने।
८	३४७१७५	जलवायु परिवर्तन प्रभाव न्यूनीकरण तथा उपयुक्त प्रविधि प्रवर्द्धन कार्यक्रम	२०६५/६६ सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानीका स्रोतहरूमा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव न्यूनीकरण गर्न उपयुक्त प्रविधि प्रवर्द्धन एवं कार्यान्वयन। 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न जिल्लामा समुदायस्तरका ३४ वटा वर्षातको पानी संकलन आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई 	<ul style="list-style-type: none"> क्रमागत समुदायस्तरका २६ वर्षातको पानी संकलन आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई ८ आयोजना सम्पन्न गरेर करिब ४,०००

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				<ul style="list-style-type: none"> खानेपानीका स्रोत उपलब्ध नभएका ठाउँहरूमा वर्षातको पानी संकलन एवं उपयोग हुने। 	<p>८ आयोजना सम्पन्न गरेर करिब ४,२०० जनसंख्यालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराइएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> विभिन्न जिल्लाका १६ सरकारी स्कूलहरूमा वर्षातको पानी संकलन प्रणाली निर्माण गरी विद्यार्थीहरूलाई खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराइएको। वर्षातको पानी संकलन एवं प्रयोगलाई व्यवहारमा ल्याउन प्रचार प्रसार सामग्री उत्पादन गरी वितरण गरिएको। 	<p>जनसंख्यालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी सुविधा उपलब्ध गराउने।</p> <ul style="list-style-type: none"> विभिन्न २० सरकारी स्कूलका विद्यार्थीहरूलाई खानेपानी उपलब्ध गराउन वर्षातको पानी संकलन प्रणाली निर्माण गर्ने। दाङ उपत्यकामा दिगो र भरपर्दो रूपमा खानेपानीको समस्या समाधान गरी पर्याप्त खानेपानी उपलब्ध गराउन सतहगत एवं वर्षातको पानी संचय गर्ने गरी पाटु खोलामा जलाशय निर्माणको संभाव्यता अध्ययन गर्ने। खानेपानीका स्रोत र जलाधार क्षेत्रहरूमा जलवायु परिवर्तन प्रभावको अध्ययन गरी न्यूनीकरणको लागि उपयुक्त प्रविधि र सीप विकास गर्ने। वर्षातको पानी संकलन एवं प्रयोगलाई व्यवहारमा ल्याउन प्रचार प्रसार सामग्री उत्पादन गरी वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१०	३४७१७६	मेलम्ची खानेपानी आयोजना	२०५५/५६ - २०७३/७४ कूल लागत : २८७.४ मिलियन अमेरिकी डलर	<ul style="list-style-type: none"> काठमाण्डौ, भक्तपुर र ललितपुरका उपभोक्ताहरूलाई शुद्ध पिउने पानी उपलब्ध हुने। मेलम्ची उपत्यका, मण्डन उपत्यका क्षेत्रमा सामाजिक उत्थानका कार्यक्रम मार्फत आर्थिक विकास, सामाजिक विकास हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> ६६ कि.मी. सडक स्तरोन्नति निर्माण सम्पन्न भएको। १३ कि.मी. सुरुङ्ग खन्ने कार्य सम्पन्न भएको। मेलम्ची उपत्यकामा १४ गा.वि.स., मण्डन उपत्यकामा ५ गा.वि.स., याङ्ग्री लार्केमा १० गा.वि.स. र इन्द्रावति पूर्वका ६ गा.वि.स.मा शिक्षा, स्वास्थ्य आदि सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएको। संचालित कार्यक्रमबाट लगभग ७०००० जनसंख्या लाभान्वित भइरहेका। (साथै चालु आ.व.को हाल सम्म ५१२४ मीटर सुरुङ्ग निर्माण कार्य सम्पन्न गरी समग्रमा १२८४४.१ मीटर सुरुङ्ग खन्ने कार्य सम्पन्न भएको र पानी प्रशोधन केन्द्रको ५०% निर्माण कार्य तथा वस्तुगत उपलब्धी मेसिन उपकरण 	<ul style="list-style-type: none"> थप ८ कि.मी. सुरुङ्ग निर्माण गर्ने। सुन्दरीजलमा पानी प्रशोधन केन्द्रको बाँकी Civil Works को २०% निर्माण कार्य सम्पन्न हुने। आयोजना प्रभावित गा.वि.स. हरूमा सञ्चालित सामाजिक उत्थान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने गरी क्रियाकलापहरू संचालन हुने। भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त भएका भौतिक संरचनाहरूको पुनस्थापना गर्ने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					समेत गरि ७५% कार्य सम्पन्न भएको।)	
११	३४७१७७	ढल निर्माण तथा प्रशोधन कार्यक्रम	२०५७/५८ - सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय निकाय तथा उपभोक्ता समुदायको सक्रिय सहभागिता र आर्थिक साहिदारीमा प्रशोधन केन्द्र सहितको ढल प्रणाली निर्माण भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> ललितपुरको ठैव र हरिसिद्धी, भक्तपुरको वालकोट र कटुन्जे, काठमाडौंको गोठाटार र हस्तिनापुर, रुपन्देहीको मुर्गिया, रामेछापको मन्थली र नुवाकोटको वेतिनीमा निर्माणाधीन प्रशोधन प्रणाली सहितको स्यानिटरी ढल निर्माण आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको। 	<ul style="list-style-type: none"> निर्माणाधीन प्रशोधन प्रणाली सहितको ८ वटा स्यानिटरी ढल निर्माण आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने। इमलिया, भालुवाङ् र लमही (कपिलवस्तु र दाङ जिल्ला) मा ढल व्यवस्थापन सम्बन्धी सम्भाव्यता अध्ययन गरी निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने।
१२	३४७१७८	दोस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना	शुरु: २०६६/६७- सम्पन्न: २०७२/७३	<ul style="list-style-type: none"> २१ नगरोन्मुख साना शहरका २ लाख ४० हजार जनतालाई उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> करैया मक्रहर, वागलुङ, शिवनगर, इन्द्रपुर, लमही, सन्धिखर्क, दमक, शिवनगर, भासी, मेघौली, काकरभित्ता, मुकुन्दपुर र लेटाङ् लगायत १३ नगर आयोजनाहरूको निर्माण कार्य सम्पन्न गरी २,३३,००० जनसंख्यालाई उच्च/मध्यमस्तरको 	<ul style="list-style-type: none"> निर्माणाधीन नारायण न.पा., दुहवी, वैतडी, रामपुर पाल्पा, व्यास दमौली, फिदिम, खाँदवारी र दरख सुखड कैलालीका ८ नगर आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई आयोजनाहरू सम्पन्न गरेर १ लाख २० हजार जनतालाई उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराउने। प्रतिफलमा आधारित सहयोग (OBA) वाट १,२३६ गरिव घर

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<p>खानेपानी सेवा उपलब्ध गराएको ।</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रतिफलमा आधारित सहयोग (OBA – Output Based Aid) वाट ५,१८२ गरिव घर परिवारलाई खानेपानी र सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराउन निजी धारा वितरण गरी घरायसी चर्पी समेत निर्माण गरिएको । 	परिवारलाई निजी धारा वितरण गरी खानेपानी सेवा र घरायसी चर्पी निर्माण गरी सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराउने ।
१३	३४७३१८	खानेपानी तथा सरसफाइ सहलगानी कार्यक्रम	२०७०/७१ – सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • उपभोक्ता संस्था र सरकारको ३०:७० अनुपातको संयुक्त लागत साझेदारीमा खानेपानी तथा सरसफाइको सेवा क्षेत्र तथा सेवास्तर अभिवृद्धि हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> • अमरापुरी खानेपानी आयोजनाको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिदै झापा जिल्लाको चन्द्रगढी, गोरखा जिल्लाको चेपेखोला पालुंगटार र रुपन्देही जिल्लाको आनन्दवन शंकरनगर र शंकरनगर खानेपानी आयोजनाहरूको खरिद प्रकृया पुरा गरी निर्माण कार्य शुरु गरिएको । • मोरङ जिल्लाको मानगढ र उर्लावारी खानेपानी 	<ul style="list-style-type: none"> • अमरापुरी खानेपानी आयोजनाको निर्माण कार्य सम्पन्न गरी ८,७३१ उपभोक्तालाई उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी सेवा उपलब्ध गराउने । • चन्द्रगढी, चेपेखोला पालुंगटार, आनन्दवन शंकरनगर, शंकरनगर, मानगढ र उर्लावारी खानेपानी आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने । • विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयार भएका ७ वटा खानेपानी आयोजनाहरूको खरिद कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरु गर्ने ।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<p>आयोजनाहरूको विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयारी कार्य सम्पन्न भई खरिद प्रकृया शुरु गरिएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> जलुके गैँडाकोट, नारायणपुर, सडकपुर बौनिया, नयागाउँ रुपन्देही, बलेवा नारायणस्थान, हर्नामाडी सुकौरा र प्रगतिनगर कालिकानगर खानेपानी आयोजनाहरूको विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयारी सम्पन्न गरिएको विभिन्न ८ खानेपानी आयोजनाहरूको संभाव्यता अध्ययन गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> संभाव्यता अध्ययन गरिएका आयोजनाहरूको छनौट गरी विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयार गर्ने। माग आएका मध्यवाट विभिन्न १० खानेपानी आयोजनाहरूको छनौट गरी संभाव्यता अध्ययन गर्ने।
१४	३४७३१८	सुर्ख्वाक्षेत्र खानेपानी आयोजना (रामेछाप बृहत, पकरवास, तिमाल र यासोक)	२०७०/७१ - सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> रामेछाप जिल्लाको रामेछाप, भलुवाचौर, सुनारपानी लगायतका १६ गा.वि.स.(रामेछाप बृहत), पकरवास र भीरपानी, काभ्रेको तिमाल क्षेत्र र पाँचथरको यासोक क्षेत्रमा खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधा उपलब्ध हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> पकरवास, तिमाल र यासोक सुर्ख्वा क्षेत्र खानेपानी आयोजनाहरूको विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयार गरी खरिद प्रकृया शुरु गरिएको। रामेछाप बृहत् खानेपानी आयोजनाको appraisal हुँदै गरेको। 	<ul style="list-style-type: none"> पकरवास, तिमाल र यासोक खानेपानी आयोजनाहरूको खरिद कार्य सम्पन्न गरी निर्माण शुरु गर्ने। रामेछाप बृहत खानेपानी आयोजनाको पूनः विस्तृत अध्ययन गरी आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
					<ul style="list-style-type: none"> खोटाङ्गको हलेसी महादेवस्थान क्षेत्र र पाँचथरको आङ्गना र मौवा गा.वि.स.हरूको सुख्खा क्षेत्रको संभाव्यता अध्ययन सम्पन्न गरिएको। 	
१५	३४७३५८	तेस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना।	२०७१/७२-२०७७/७८ लागत: १०८ मिलियन अमेरिकी डलर	<ul style="list-style-type: none"> थप २० वटा नगरोन्मुख साना शहरहरूमा उच्च/मध्यमस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> रुकुमको मुसिकोट, सल्यानको शितलपाटी र खलंगा, कपिलवस्तुको चन्द्रौटा, ञापाको चारआली, सुनसरीको महेन्द्रनगर, धनुषाको सखुवा महेन्द्रनगर र तनहुँको डुम्रे नगर खानेपानी आयोजनाहरूको खरिद प्रकृया सम्पन्न भै निर्माण चरणमा प्रवेश। टिकापुर, मिर्चैया, विदुर र निर्मलपोखरीको विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयारी सम्पन्न। टिकापुर र मिर्चैयाको खरिद प्रकृया शुरु। 	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण चरणमा रहेका ७, खरिद प्रकृयामा रहेको २ र डिजाइन प्रतिवेदन तयारी सम्पन्न भएको २ समेत ११ आयोजनाहरूको बाँकी खरिद कार्य समेत सम्पन्न गरी निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने। बाँकी ८ आयोजनाहरूको पनि छनौट गरी विस्तृत डिजाइन प्रतिवेदन तयारी र खरिद कार्य सम्पन्न गरेर निर्माण कार्य शुरु गर्ने।
१६	३४७८०१	ग्रामीण खानेपानी आयोजना	२०७०/७१-२०७३/७४	<ul style="list-style-type: none"> मध्य र सुदूर पश्चिमाञ्चलका दैलेख, जाजरकोट, कालीकोट र 	<ul style="list-style-type: none"> हेल्भटासको जलस्रोत व्यवस्थापन कार्यक्रम अन्तर्गत जाजरकोट, दैलेख, 	<ul style="list-style-type: none"> जाजरकोट, दैलेख, कालिकोट र अछाम जिल्लाहरूमा स्थानीयस्तरका ४७ वटा स-साना ग्रामीण

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				अछाम जिल्लामा आधारभूत खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा विस्तार हुने।	कालिकोट र अछाम जिल्लाहरूमा स्थानीयस्तरका ४६ वटा स-साना ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना र खानेपानी तथा सरसफाइसंग सम्बन्धित विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिएको।	खानेपानी र सरसफाइ आयोजनाहरूको कार्यान्वयन र खानेपानी तथा सरसफाइसंग सम्बन्धित विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने।
१७	३४७८०२	खानेपानी तथा सरसफाइ कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा नपुगेका स्थानहरूमा आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा विस्तार हुने। • मौजुदा खानेपानी प्रणालीहरूको पुनर्निर्माण, सुधार एवं विस्तारबाट खानेपानी सेवाको पुनर्स्थापन हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न आ.व. वाट शुरु गरिएका र निर्माणको विभिन्न चरणमा रहेका २४८३ खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिईएको। • सम्पन्न १६२ आयोजना र विभिन्न आयोजनाका सम्पन्न स्किमहरूबाट करिव ४ लाख जनतालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • क्रमागत २३२४ र नयाँ आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई करिव १३० देखि २०० आयोजना सम्पन्न गर्ने। • आयोजना/स्किमहरूको निर्माण र सुधार विस्तार सम्पन्न गरी करिव ३ देखि ४ लाख ५० हजार जनसंख्यालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी र सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराउने। • नयाँ आयोजनाहरूको संभाव्यता र विस्तृत अध्ययन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
१८	३४७८०५	उच्च/मध्यमस्तरीय ठूला खानेपानी आयोजनाहरू	२०७१/७२ - सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> • तुलनात्मक रूपमा ठूला खानेपानी आयोजनाहरू छिटो सम्पन्न गरी सेवाग्राहीहरूलाई लक्षित सेवा उपलब्ध हुने। • खानेपानी सेवालाई आधारभूतस्तरबाट क्रमशः उच्च/मध्यमस्तरमा स्तरोन्नति हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न जिल्लाहरूमा विगत देखि क्रमागत रूपमा कार्यान्वयन भैरहेका ८१ खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई ६ आयोजना सम्पन्न गरेर करिव ४३ हजार जनतालाई आधारभूतस्तरको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराएको। 	<ul style="list-style-type: none"> • क्रमागत ७५ खानेपानी आयोजनाहरूको निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिई १० आयोजना सम्पन्न गरेर करिव ७० हजार जनतालाई खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा उपलब्ध गराउने। • हलेसी महादेवस्थान, अर्घाखाँची र आङ्गना मौवा सुब्बा क्षेत्र खानेपानी आयोजनाहरूको विस्तृत अध्ययन गरी आयोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने। • कालीगण्डकी - तानसेन बराडदी क्षेत्र खानेपानी आयोजनाको संभाव्यता अध्ययन गर्ने।
१९	५०११०४	नगर विकास कोष— खानेपानी क्षेत्र	शुरु: सन् २०१० सम्पन्न: सन् २०१५ लागत: एस.डि.आर. ८.५ मिलियन	<ul style="list-style-type: none"> • खानेपानी तथा ढल निकास विभागसँगको सहकार्यमा यस कार्यक्रम अन्तर्गत नेपाल सरकारले छनौट गरेको साना शहरहरूमा तोकिएको मापदण्ड अनुसारको स्वच्छ खानेपानीको सुलभ आपूर्तिको लागि खानेपानी निर्माण आयोजनामा ऋण प्रवाह भई आयोजना 	<ul style="list-style-type: none"> • दोस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना अन्तर्गत छनौट भएका साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजनाहरू कार्यान्वयनका लागि विभिन्न खानेपानी निर्माण आयोजना कार्यान्वयनका लागि मूल तथा वित्तिय सम्झौताहरू भै हालसम्म रु १ अर्ब २६ 	<ul style="list-style-type: none"> • यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्वीकृत आयोजनाहरूमा ५१ करोड १८ लाख, ४० हजार ऋण प्रवाह गर्ने लक्ष्य राखिएको।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				निर्माण थालनी भएको हुने।	करोड ७ लाख ८३ हजार लगानी गरिएको।	
२०	५०११२६	खानेपानी उत्पादन वृद्धि कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> १०MLD पानी उत्पादन, पम्प, ट्रान्सफरमर, जेनेरेटर खरिद तथा जडान र पानी प्रशोधन केन्द्रको निर्माण, उत्पादित पानी, वितरण प्रणाली सम्म लग्ने पाइपको विस्तार, सोलार जडान, मुहान तथा नदी नियन्त्रण आदि। 	<ul style="list-style-type: none"> चालु आ व को मसान्तसम्म १० वटा वेल निर्माणको क्रममा रहेको जसले थप १०MLd खानेपानी उत्पादन हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> पानी उत्पादन, नयाँ वेल निर्माण तथा संचालन, पानी प्रशोधन केन्द्रको निर्माण, पानी भण्डारण क्षमता वृद्धि, सोलारको निर्माण, मुहान बचाउने कार्य आदि।
२१	५०११२७	खानेपानी तथा ढल निकास कार्यक्रम	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> मातहतका २१ वटा नगरपालिका क्षेत्र भित्र विभिन्न साइजका पाइपलाइन खरिद तथा जडान, सफा सहर कार्यक्रम अन्तर्गत कार्यालयलाई वातावरण मैत्रीपूर्ण बनाईएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> पाइप खरिद भई जडानको प्रक्रिया अगाडी बढी रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न साइजका पाईप खरिद तथा जडान कार्य।
२२	५०११२८	काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> सम्पत्ति सुरक्षा, खानेपानी उत्पादन वितरण, गुणस्तर नियन्त्रण सुधार भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> प्रति दिन औसत १२ करोड लिटर गुणस्तरयुक्त खानेपानी उपभोक्ता समक्ष पुर्याउने कार्य भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> जग्गा तथा अन्य सम्पत्ति सुरक्षा, खानेपानी उत्पादन वितरण, गुणस्तर तथा चुहावट नियन्त्रण कार्यहरू, अध्ययन अनुसन्धान, निर्देशिका निर्माण आदी कार्यहरू।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२३	५०११३५	काठमाडौं उपत्यका खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना निर्देशनालय।	सन् २००८ - २०१७। कुल लागत ३ अर्ब २१ करोड १८ लाख २ हजार।	<ul style="list-style-type: none"> काठमाडौं उपत्यका भित्रका बासिन्दाहरूका लागि गुणस्तरीय पर्याप्त पानी समानुपातिक रूपमा वितरण गरी आर्थिक, सामाजिक स्तरोन्नतीमा सघाउ पुऱ्याउन तत्कालीन सुधार व्यवस्थापन सुधार खानेपानी गुणस्तर सुधार वितरण प्रणाली सुधार ढल सुधार कार्यक्रम तथा थोक वितरण प्रणाली निर्माण भई काठमाडौं उपत्यकाका १६ लाख जनसंख्यालाई खानेपानी सेवास्तर अभिवृद्धि हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> सुन्दरीजल देखि महाकालचौर सम्मको थोक वितरण प्रणालीको ८ कि.मि. पाइप जडान भएको। पहिलो र दोश्रो चरण २० वटा मध्ये १८ वटा डिप ट्युबवेल ड्रिलिङ्ग सम्पन्न, १० वटा संचालनमा आई १३ MLD पानी वितरण प्रणाली थप भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> सुन्दरीजल देखि महाकालचौर सम्मको थोक वितरण प्रणालीको बाँकि १.५ कि.मि. पाइप जडान हुने। पहिलो र दोश्रो चरणका सम्पूर्ण ट्युबवेल तथा पानी प्रशोधन केन्द्र निर्माण पुरा गरिने। आयोजना सम्पन्न हुने।
२४	५०११४५	काठमाडौं उपत्यका खानेपानी सुधार आयोजना	२०६८।६८ - २०७२।७३ कुल लागत: १४ अर्ब ८ करोड ८९ लाख ७८ हजार थप	<ul style="list-style-type: none"> मेलम्चीबाट प्राप्त पानी सुन्दरीजलको पानी प्रशोधन केन्द्रबाट थोक वितरण प्रणाली मार्फत काठमाडौं उपत्यकाको ८ वटा स्थानमा निर्माण गरिने पानी पोखरीमा पानी पुऱ्याउने कार्य सहज हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> वितरण प्रणालीको ३ प्याकेजको निर्माण सम्पन्न भई तिनवटै प्याकेजको कार्य शुरु भई जम्मा २५० कि.मि. पाइप जडान भइसकेको र काठमाडौं उपत्यकाका विभिन्न 	<ul style="list-style-type: none"> काठमाडौं उपत्यका भित्र मेलम्चीको पानी वितरणका लागि काठमाडौं र ललितपुरमा थोक वितरण र वितरण संजाल प्रणालीको निर्माण कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने। जम्मा ७१ कि.मि. तथा वितरण संजाल प्रणाली - जम्मा ७३० कि.मि.)

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु (लक्ष्य)
		component I	काम सहितको संसोधित लागत २० अर्ब १ करोड ६० लाख	<ul style="list-style-type: none"> वितरण प्रणाली सुधार भई पानी वितरण सहज हुने। 	<p>क्षेत्रमा कार्य संचालन भई रहेको।</p> <ul style="list-style-type: none"> दोश्रो चरणको थोक वितरण प्रणाली अन्तर्गत विभिन्न चार प्याकेजमा थोक वितरण प्रणाली तथा पानी पोखरी निर्माण गरिनेमा तिनवटा प्याकेजको निर्माण कार्य सम्पन्न भई निर्माण कार्य शुरु भई जम्मा ३ किमि. पाइप जडान भईसकेको र ५ वटा रिजरभायर निर्माण कार्य शुरु भएको। डिजाइन सुपरिवेक्षण तथा व्यवस्थापन परामर्श र सेवासामुदायिक सचेतना सम्बन्धी परामर्श सेवाका लागि परामर्शदातृ नियुक्त भई कार्य गरि रहेको। थोक वितरण प्रणालीको चौथो प्याकेजको डिजाइन तथा बोलपत्र पुस्तिका तयारी गर्ने कार्य पुरा भएको। वितरण संजाल प्रणालीको चौथो प्याकेजको 	<ul style="list-style-type: none"> पानीपोखरी निर्माण - ५ वटा मध्ये ५ वटाको निर्माण कार्य भई रहेकोमा सो कार्यहरुलाई निरन्तरता दिई थप १ वटाको निर्माण कार्य पनि शुरु गर्ने। ट्युबवेल प्याकेज अन्तर्गतको बाकी डिप ट्युबवेल ड्रिलिङ्ग कार्य लाई निरन्तरता दिने। खानेपानी व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रम, मर्मत सुधार सम्बन्धी उपकरण उपलब्धि, जगेडा पार्टपुर्जा तथा अन्य सामग्री, सेवा सुधार सम्बन्धी उपकरण उपलब्धि, गुणस्तर अनुगमन सम्बन्धी कार्य लाई निरन्तरता दिने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरु	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु (लक्ष्य)
					डिजाईन कार्य ७५ प्रतिशत पुरा भएको। • ट्युबवेल प्याकेज अन्तर्गतको २० वटा डिप ट्युबवेल मध्ये ८ स्थानमा ड्रिलिङ्ग कार्य सम्पन्न भई वागमती कोरिडोर को २ स्थानमा ड्रिलिङ्ग कार्य सुरु गर्न सहमती हुने क्रममा रहेको।	
		component II (Additional Finance)	२०७२ ७३ कुल लागत: करिब १३ अर्ब	• काठमाडौं उपत्यका खानेपानी सुधार आयोजना अन्तर्गत समावेश नभएका काठमाडौं उपत्यकाको भक्तपुर र किर्तिपुरमा थोक वितरण प्रणाली तथा वितरण सन्जाल प्रणालीको निर्माण सुधार कार्य भई पानी वितरणमा सहजीकरण हुने।	• एशियाली विकास बैंकको ऋण सहयोग सम्झौताको लागि तयारी भई रहेको।	• काठमाडौं उपत्यकाको भक्तपुर र किर्तिपुरमा थोक वितरण प्रणाली तथा वितरण सन्जाल प्रणालीको निर्माण सुधार कार्यको लागि बोलपत्र आव्हान गरि कार्य अगाडि बढाइने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
२५	३४७३५७	वाग्मती सुधार आयोजना	शुरु वर्ष : २०७०/७१ सम्पन्न हुने वर्ष : २०७५/७६ कूल लागत : रु. ३.१३ अर्व	<ul style="list-style-type: none"> सन् २०१६ सम्ममा वाग्मती नदीको १५ वर्षीय एकीकृत नदी तटीय विकास गुरुयोजना (IRBDMP) तयार हुने। सन् २०१६ सम्ममा वाग्मती नदीको तटीय क्षेत्रमा बाढी पूर्वानुमान प्रणालीको स्थापना हुने। सन् २०१७ सम्ममा गोकर्णदिखि सिनामंगल खण्डमा वाग्मती नदीको दुवै किनारामा तटवन्ध निर्माण, हरित क्षेत्र निर्माण, नदी सौन्दर्यीकरण, चेकडचाम निर्माण तथा वातावरणीय सुधार सम्बन्धी विविध कार्य हुने। सन् २०१७ सम्ममा वाग्मती मुहान क्षेत्र धापमा बाँध (डचाम) निर्माण गरी वर्षायाममा ६,५०,००० घ.मि. पानी संकलन हुने गरी 	<ul style="list-style-type: none"> आयोजनालाई प्रभावकारी रूपमा व्यवस्थापन गर्न आयोजना समन्वय तथा व्यवस्थापन इकाइको स्थापना भएको। आयोजना व्यवस्थापन डिजाइन तथा सुपरीवेक्षण (PMCDSC) परामर्शदाता परिचालन गरिएको। वाग्मती मुहान क्षेत्र धापमा बाँध निर्माण सम्बन्धी Design and Build Concept अनुसारको ठेक्का आवहान भइ सो को मूल्यांकन चरणमा रहेको। वाग्मती बाँधको Detail design estimate का लागि परामर्शदाता छनौट गर्न RFP Evaluation चरणमा रहेको। गोकर्णदिखि सिनामंगल पुल -पशुपति क्षेत्र बाहेक) ७.२ कि.मी. नदीको दुवै किनारामा River 	<ul style="list-style-type: none"> वाग्मती बाँधको विस्तृत अध्ययन तथा डिजाइनको लागि परामर्शदाता परिचालन हुने। एकीकृत नदी जलाधार व्यवस्थापन बाढी पूर्वानुमान प्रणाली तथा डिसिजन सर्पोट सिष्टम सम्बन्धी परामर्शदाता परिचालन हुने। वाग्मती मुहान क्षेत्र धापमा बाँध निर्माण सम्बन्धी ठेकेदार मोविलाइजेशन हुने। गोकर्णदिखि सिनामंगल खण्डमा वाग्मती नदीको दुवै किनारामा तटवन्ध निर्माण, हरित क्षेत्र निर्माण, नदी सौन्दर्यीकरण, चेकडचाम निर्माण तथा वातावरणीय सुधार सम्बन्धी विविध कार्य सम्बन्धमा विस्तृत डिजाइन तथा ल.इ. स्वीकृत भइ ठेक्का हुने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				<p>सुख्खायाममा नदीको वहावमा वृद्धि हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> सन् २०१७ सम्ममा वाग्मती नदीमा जलस्रोतको वहाव तथा गुणस्तर सम्बन्धी वास्तविक तथ्याङ्क संकलन गरी निर्णय प्रणालीमा सहयोग हुने। सन् २०१८ सम्ममा कानूनी रूपमा वाग्मती नदीको लागि River Basin Organization (RBO) को स्थापना हुने। सन् २०१८ सम्ममा आयोजना प्रभावित क्षेत्रबाट वाग्मती नदीमा सोर्छे विसर्जन गरिने ठोस फोहर नियन्त्रण तथा जनचेतना अभिवृद्धिको लागि सामुदायिक समूहहरू गठन गरिने तथा कम्तिमा ३०० घरधुरीमा सुधारिएको ठोस फोहर (	Beautification कार्यको detail design estimate भइरहेको।	

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				<p>Solid Waste) व्यवस्थापन हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> सन् २०१८ सम्ममा कम्तिमा २ कि.मि. वाग्मती नदीको नदी किनारामा निजी क्षेत्रको सहयोगमा व्यवस्थापन हुने। सन् २०१८ सम्ममा १,७८,००० घ.मि. वर्षातको पानी आयोजना प्रभावित क्षेत्रका घरमा छानावाट संकलन गरी जमिनमुनी पुनर्भरण गरिने। 		
२६	५०११६७	काठमाडौं उपत्यका ढल व्यवस्थापन आयोजना	२०७०।७१ - २०७३।७४ कुल लागत: ११ अर्ब ८६ करोड २० लाख ५० हजार	<ul style="list-style-type: none"> काठमाडौं उपत्यकाको मुख्य नदी वाग्मती र यसका सहायक नदीहरूको पर्यावरणीय गुणस्तर अभिवृद्धि हुने। काठमाडौं उपत्यका भित्रको ढल व्यवस्थापनको क्षमता अभिवृद्धि हुने। काठमाडौं उपत्यका भित्र हाल मौजुदा ढल सेवा 	<ul style="list-style-type: none"> गुह्येश्वरीको ढल प्रशोधन केन्द्रको बोलपत्र प्रकृया अन्तर्गत बोलपत्र मुल्यांकन भई रहेको। सल्लाघरी, कोड्कु र धोबीघाट ढल प्रशोधन केन्द्र निर्माण कार्यको डिजाईन, लागत अनुमान तथा बोलपत्र पुस्तिका तयार गर्ने कार्य पुरा भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> गुह्येश्वरी, सल्लाघारी, कोड्कु र धोबीघाट ढल प्रशोधन केन्द्र निर्माण कार्य अगाडि बढाइने। मनोहरा, हनुमन्ते तथा गोदावरीमा इन्टरसेप्टर निर्माण कार्य अगाडि बढाइने।

क्र.सं.	व.उ.शि.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा समाप्त हुने वर्ष	प्रमुख प्रतिफलहरू	हाल सम्मको प्रगति स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
				<p>सम्बन्धी पूर्वाधारहरूको कार्य स्तरोन्नति गरी ढल सम्बन्धी सेवाहरूमा सुधार हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> काठमाडौं उपत्यका भित्र ढल प्रणाली तथा प्रशोधन सम्बन्धी नयाँ पुर्वाधारहरूको विकास हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> ढल प्रणालीको विस्तृत डिजाइनको लागि मौजुदा पुर्वाधारहरूको Asset Condition Survey कार्य पुरा भएको। हनुमन्तेको किनारमा इन्टरसेप्टर निर्माणको लागि डिजाईन, लागत अनुमान तथा बोलपत्र पुस्तिका तयार गर्ने कार्य पुरा भएको। मनोहराको किनारमा इन्टरसेप्टर निर्माणको लागि डिजाईन, लागत अनुमान तथा बोलपत्र पुस्तिका तयार गर्ने कार्य भई रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> काठमाडौं क्षेत्रमा ढल प्रणाली सुधारको लागि डिजाईन अगाडि बढाइने।
२७	५०११७७	ढल प्रशोधन केन्द्र	सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> जग्गा प्राप्ती हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> जग्गाको सर्भे गर्ने काम भैरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> ६५५ रोपनी जग्गा प्राप्तीको कार्य प्रारम्भ हुने।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	मल्टिमिडियम संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत	
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३४७०१८	खानेपानी तथा ढल निकास विभाग	८९,५६९	१३७,३९८	७६,०९८	६१,३००		१३७,३९८				१४६,५४९	१५०,३२७	१	७	२	२	३
२	३४७१६६	वातावरणीय सरसफाई आयोजना	२७५,८४२	३५१,२४४	१७१,१०७	१८०,१३७		२७५,२०४	७६,०४०			३८६,३७०	४०३,९३३	१	३	२	२	१
३	३४७१६७	राष्ट्रिय सूचना व्यवस्थापन तथा अनुगमन आयोजना	७,६३४	१४,२७१	१४,१७७	९४		१०,२७१	४,०००	त्र		१५,६९९	१६,४९६	३	४	२	२	१
४	३४७१६८	खानेपानी सेवा नियमन तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम	१८७,५६५	१७६,६३९	७,४६९	१६९,१७०		१६९,६३९	७,०००			१९४,३०३	२०३,१३८	१	३	१	२	१
५	३४७१६९	डीप ट्युबवेल आयोजना (मर्मत सूधार)	३३,५०२	३६,६३७	४९९	३६,१३८		३६,६३७				४०,३०४	४२,१३४	१	३	२	२	१
६	३४७१७०	जनसाधन विकास कार्यक्रम	१९,६२३	२६,९०३	१९,३१८	७,५८५		२६,९०३				२९,३८९	३०,५८९	२	४	२	२	३
७	३४७१७१	खानेपानी तथा गुणस्तर सुधार कार्यक्रम	१३४,२७४	२२३,४००	४,३१५	२१९,०८५		२१३,४००	१०,०००			२४५,७४०	२५६,९११	१	३	१	२	१
८	३४७१७२	बागमती क्षेत्र भौतिक पूर्वाधार विकास आयोजना	१,१८०,७४३	४६८,१००	२४,६८२	४४३,४१८		४६८,१००				५१४,३१९	५३७,३२३	१	३	२	१	३
९	३४७१७३	ग्रामीण खानेपानी तथा सरसफाई कोष	४०८,५०१	१,४३९,३१३	१२३,५३०	१,३१५,७८३		१४२,२७७	४०१,७८०	८९५,२५६		१,५८१,१६६	१,६५१,७१७	१	३	१	२	१
१०	३४७१७५	जलवायु परिवर्तन प्रभाव न्यूनिकरण तथा उपयुक्त प्रविधि प्रवर्धन कार्यक्रम	३०,३४६	४०,००४	१,३१०	३८,६९५		४०,००४				४४,००७	४६,००८	२	६	२	३	१
११	३४७१७६	मेलम्ची खानेपानी आयोजना	२,२९१,८४२	४,७५४,७६४	७०,९७०	४,६८३,७९४		१,६३९,०६४	३,११५,७००			५,२२७,४७५	५,४६३,३५०	१	३	१	२	१
१२	३४७१७७	ढल निर्माण तथा प्रशोधन कार्यक्रम	४६,९७६	४९,५०२	२,०११	४७,४९१		४९,५०२				५४,४०९	५६,८५७	२	३	२	२	२
१३	३४७१७९	दोस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	९१६,१४४	५४१,९११	४२,५६०	४९९,३५१		२०१,१२५	३४०,७८६			५९५,५६१	६२२,२९०	१	३	२	२	१
१४	३४७३१८	खानेपानी तथा सरसफाई सह लगानी कार्यक्रम	१६४,३३७	३५२,८०२	११,७०२	३४१,१००		३५२,८०२				३८७,६३२	४०४,९७१	१	३	२	१	१
१५	३४७३१९	सुख्खा क्षेत्र खानेपानी आयोजना (रामेछाप वृहत्, पकरवास, तिमाल र यासोक)	९,६५६	१०६,९०३	८,६६२	९८,२४१		१०६,९०३				११७,१८७	१२२,२४९	१	२	१	२	१
१६	३४७३५७	बागमती सुधार आयोजना	१२,३४५	४९८,३६८	४७,८८३	४५०,४८५		९९,९२०	१०३,४१९	२९५,०२९		५४७,५३३	५७१,९९१	१	२	२	२	१
१७	३४७३५९	तेस्रो साना शहरी खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना	२२३,७०२	१,१५१,३२६	५३,०९८	१,०९८,२२८		२५३,१८३				१,२६५,८४८	१,३२३,०११	१	३	१	१	३
१८	३४७८०१	ग्रामीण खानेपानी आयोजना	८,४८०	३१,०००		३१,०००			३१,०००			३४,१००	३५,६५०	१	३	२	१	१
१९	३४७८०२	खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम	४,१७२,५९८	४,४१२,४४५	६८३,६९९	३,७२८,७४६		४,४१२,४४५				४,८१७,८१५	५,०१४,२३२	१	३	२	२	१
२०	३४७८०५	उच्च मध्यम स्तरीय ठूला खानेपानी आयोजनाहरू	६५१,०४५	८१४,३२४		८१४,३२४		८१४,३२४				८९५,७५६	९३६,४७३	१	३	२	१	१
२१	५०११०४	नगर विकास कोष - खानेपानी क्षेत्र	३७८,६५९	५११,८४०		५११,८४०			८६,६७०	४२५,१७०		५६३,०२४	५८८,६१७	१	३	१	१	३
२२	५०११२६	खानेपानी उत्पादन बृद्धि कार्यक्रम	१५१,०२५	१९३,२८२		१९३,२८२		१९३,२८२				२१२,६१०	२२२,२७४	२	३	१	२	३
२३	५०११२७	खानेपानी तथा ढल निकास कार्यक्रम	५०,०७४	७१,२८०		७१,२८०		७१,२८०				७८,४०८	८१,९७२	२	३	१	१	३
२४	५०११२८	काठमाडौं उपत्यका खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड	३०५,२१६	४३०,०००		४३०,०००		४३०,०००				४७३,०००	४९४,५००	१	३	१	१	३

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	राष्ट्रिय/मूख संकेत	लैंगिक संकेत	जलवायु संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
२५	५०११३५	काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना निर्देशनालय	२५१,१६७	४५०,०००			४५०,०००	१००,०००		३५०,०००	४९५,०००	५१७,५००	३	अ	१	१	३
२६	५०११४५	काठमाण्डौ उपत्यका खानेपानी सुधार आयोजना	१,४३५,१५१	५,५४०,९६८			५,५४०,९६८	४४८,९६८		५,०९२,०००	६,०९५,०६५	६,३७२,११३	१	अ	१	१	३
२७	५०११६७	काठमाण्डौ उपत्यका ढल व्यवस्थापन आयोजना	५११,८७२	२,०००,०००			२,०००,०००	२५०,०००		१,७५०,०००	२,२००,०००	२,३००,०००	१	अ	२	२	१
२८	५०११७७	ढल प्रशोधन केन्द्र	१९०,७६०	२५०,०००			२५०,०००	२५०,०००			२५०,०००	२८७,५००	१	१	२	३	१
		जम्मा	१३,६१४,४४१	२२,५७६,२५७	१,३१५,२०७	१३,८१३,६८०	७,४४७,३७०	१०,८४२,७१२	९५७,२७६	१०,७७६,४३९	२४,७८५,७३६	२५,८८२,०६५					

५. ४ भवन अवास तथा सहरी विकास

(क) पृष्ठभूमि

नेपालमा स्वास्थ्य संस्थाहरु ४३८६, विद्यालयहरु ४८०७६, क्याम्पसहरु २७४४ आदि गरि सार्वजनिक सेवा सम्बद्ध संस्थाहरुको संख्या ६८०८५ रहेको देखिन्छ। यसै गरी सरकारी कार्यालयहरुको आंकडा गणना गर्दा प्रत्येक जिल्लामा करिब ३५ कार्यालय, क्षेत्रिय स्तरका प्रत्येक क्षेत्रमा करिब २५ कार्यालय र केन्द्रिय स्तरमा करिब १०० निकाय गरी ऋण्डै २८५० कार्यालय रहेका छन्। यसका अतिरिक्त विभिन्न परिषद, समिति, संस्थान, तथा संघ संस्था आदी सरकारी स्वामित्वकै संस्थाहरुको संख्या पनि यसकै हाराहारीमा ऋण्डै ३००० रहेको अनुमान गर्दा कूल सार्वजनिक निकायहरुकै संख्या मात्र ७१८३५ रहेको र यी संस्थाहरु प्रत्येकको औसतमा २ वटा मात्र भवन रहेको अनुमान गर्दा पनि यसको संख्या ऋण्डै डेढ लाख मात्र सकिन्छ। भवन निर्माण तथा मर्मत कार्यलाई व्यवस्थित गर्ने उदेश्यले सरकारी कार्यालय भवनहरुको Database तयार गर्ने कार्य भइरहेको छ भने विभिन्न कानूनी तथा नीतिगत दस्तावेजहरु कार्यान्वयनमा रहेका वा मस्यौदाको रुपमा तर्जुमा भई लागु हुने प्रकृत्यामा रहेका छन्। राष्ट्रिय भवन संहिता, २०६० को प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न भवन ऐन, २०५५ (संशोधन सहित) र भवन नियमावली, २०६६ समेत कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ। हालै गएको विनाशकारी भूकम्प र यसले पुर्याएको क्षतिलाई समेत मध्यनजर गरी भवन संहितालाई कडाइका साथ कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिएको छ। भूकम्प प्रतिरोधी विभिन्न सांस्कृतिक सम्पदाका भवनहरुको डिजाइन, निर्माण सम्बन्धी तालिम दिने, निर्माण गर्ने र अनुगमन/ सहजीकरण गर्ने जनशक्तिको तयारी, सार्वजनिक भवनहरुको पुनर्निर्माण तथा सुरक्षित वस्तीहरुको पहिचान र एकीकृत वस्ती विकास जस्ता कार्यहरु पनि अगाडि बढाउनु पर्नेछ।

आवासको क्षेत्रमा २०५३ देखि २०६३ सम्म भएको विकास र परिवर्तनको परिप्रेक्षमा देशको वर्तमान राजनीतिक तथा सामाजिक स्थितिलाई दृष्टिगत गरी सबैका लागि सुरक्षित, पर्याप्त र औकात अनुकुलको आवास उपलब्ध गराउने दुरदृष्टि सहित राष्ट्रिय आवास नीति, २०६८ कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ। राष्ट्रिय जनगणना, २०६८ को नतिजा अनुसार नेपालमा कूल ४७ लाख ६७ हजार घर/भवन वा आवासीय संरचना देखिएका छन्। जसमा ५४ लाख २७ हजार परिवार बसोबास गर्दछन्। आवासीय घरहरु मध्ये ३३% अस्थायी प्रकृतिका छन्। जसमध्ये ८५.२६% घर परिवार आफ्नै स्वामित्वको घरमा र १२.८१% घरपरिवार भाडामा बस्दछन्। विगत १५ वर्षमा घर भाडामा बस्नेको अंश २% बाट बढेर १२.८१% भएको छ। विजुली पुगेको परिवार १४% बाट बढेर ६७%, पानी पुगेको परिवार ३३% बाट ४७%, चर्पीको सुविधा भएको घर परिवार २२% बाट बढेर ६२% पुगेको छ। वि.सं. २०८० सम्म करिब कुल २० लाख नयाँ आवासको आवश्यकता पर्नेमा विपन्न वर्गका लागि मात्र ३ लाख आवास आवश्यक पर्ने देखिन्छ।

पूर्वाधारहरुको विकास र लगानीलाई निर्देशित गर्दै सन्तुलित राष्ट्रिय शहरी स्वरूप हासिल गर्न स्वच्छ, सुरक्षित एवं समृद्ध शहरी वातावरणको विकास गरी शहरी वासिन्दाहरुको जीवन स्तरमा सुधार ल्याउने, स्थानीय निकायहरुलाई कानूनी एवं संस्थागत रुपमा सुदृढ गर्दै शहरी विकासमा संलग्न निकायहरु बीच समन्वय र सहकार्य अभिवृद्धि गरी शहरी व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउने उदेश्य रहेको राष्ट्रिय शहरी नीति, २०६४ कार्यान्वयनको क्रममा रहेको छ। दक्षिण एसियामा सबै भन्दा कम शहरीकरण भएको मुलुक भएर पनि नेपालको शहरीकरण तिब्र रुपमा वृद्धि भएको छ। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को आधारमा शहरी जनसंख्या १७ % रहेता पनि जनगणनाले तत्कालिन ५८ वटा नगरपालिकाहरुलाई मात्र शहरी क्षेत्रको रुपमा परिभाषित गरिएकोले नयाँ घोषणा गरिएका १३३ वटा नगरपालिकाहरुको जनसंख्या समेत शहरी जनसंख्यामा थप गर्ने हो भने कुल जनसंख्याको करिब ३७ % जनसंख्या शहरी क्षेत्रमा बसोबास गरेको पाइन्छ भने कूल गाहस्थ उत्पादनमा शहरी क्षेत्रको योगदान ६०% भन्दा बढी रहेको

छ। एकातिर नवघोषित नगरपालिकाहरूको गुरु योजना (Master Plan) को तर्जुमा गरी सहरीकरणको आधार सिर्जना गर्ने दायित्व बढेको छ भने हालै तयारी गरिएको सहरी विकास रणनीतिको कार्यान्वयन पनि यसै सालदेखि थालनी गर्नुपर्नेछ।

तेह्रौँ योजना (२०७०।७१-२०७२।७३) का लक्ष्य तथा प्राथमिकता, व्यवस्थापिका संसदद्वारा मिति २०७२।०१।३० मा पारित २७ बुँदे संकल्प प्रस्ताव एवम् नेपाल सरकारको आ.व. २०७२।७३ को नीति तथा कार्यक्रमलाई आत्मसात गर्दै भूकम्पका कारण क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनाहरूको पुनः निर्माणमा समेत केन्द्रित भई वार्षिक विकास कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएका छन्।

(ख) नतिजा सूचकहरू

प्रतिफल सूचकहरू	चालु त्रिवर्षीय योजना (०७०/०७१-०७२/०७३) को लक्ष	हालको स्थिति	आ.व. २०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू (लक्ष्य)
नगरपालिकाहरूको एकीकृत पूर्वाधार विकास गर्ने	१६ वटा नगरपालिकाहरू	<ul style="list-style-type: none"> ३ वटा नगरपालिकाहरूमा मञ्जौला शहर शहरी वातावरणीय सुधार आयोजना संचालनमा रहेको। काभ्रे भ्यालीका ३ वटा नगरपालिकामा एकीकृत खानेपानी आयोजना निर्माणाधीन। ४ वटा नगरपालिकामा एकीकृत शहरी विकास आयोजना संचालनमा रहेको। ६ वटा नगरपालिकामा सहरी शासकिय क्षमता तथा विकास कार्यक्रम संचालनमा रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> १६ वटै नगरपालिकाहरूमा कार्यक्रमहरू सुचारु रूपमा संचालन गर्ने।
नयाँ शहरहरूको निर्माण गर्ने।	कम्तिमा ५ लाख जनसंख्या बस्न योग्य १० वटा नयाँ शहरहरूको निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने।	<ul style="list-style-type: none"> १० वटा शहरहरूको संभाव्यता अध्ययन सम्पन्न। एकीकृत पूर्वाधार विकास योजना तर्जुमाका लागि परामर्शदाता नियुक्तिको क्रममा रहेको। विभिन्न पूर्वाधार निर्माण तथा जग्गा खरिद कार्य भैरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> जग्गा खरिद, पूर्वाधार विकास, एकीकृत विकास योजना तयारी, जग्गा विकास कार्यक्रम तर्जुमा तथा विभिन्न पूर्वाधारहरूको विस्तृत इन्जिनियरिङ डिजाइन तयारी सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने।
शहरी कोरिडोर र सो आसपासको क्षेत्रहरूमा आवश्यक भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने।	८ वटा शहरी कोरिडोरहरूको पूर्वाधार विकास	<ul style="list-style-type: none"> ८ वटा शहरी कोरिडोरहरू (१.दुहवी-इनरुवा-इटहरी-धरान, २. पाँचखाल-धुलिखेल-बनेपा-पनौती, ३. विरगंज-जितपुर-सिमरा-पथलैया, ४. पोखरा-लेखनाथ-दुलेगौडा-खैरेनीटार, ५. लुम्बिनी-भैरहवा-बुटवल, ६. लमही-घोराही- तुल्सीपुर-इमलिया, ७.नेपालगञ्ज-कोहलपुर, ८.सुर्खेत-दशरतपुर-छिन्चु, ९. धनगढी-अत्तरिया-गोदावरी) को अध्ययन भई पूर्वाधार विकास कार्य संचालन भै रहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> ८ वटा शहरी कोरिडोरहरूको पूर्वाधार विकास कार्य संचालन गर्ने र बर्दिवास –ढल्केवर – जनकपुर कोरिडोरको भौतिक विकास योजना तयार गर्ने।
साना शहर नगरपालिका तथा नगरपालिका नभएका जिल्ला	८५ शहरहरू	<ul style="list-style-type: none"> ३३ वटा साना शहर, ३८ वटा नगरपालिका र २८ वटा नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ३७ वटा नगरपालिकाहरू (२०७१ मा घोषणा भएका बाहेक), २४ वटा नयाँ नगरपालिका

सदरमुकामहरूको भौतिक विकास गरिएको हुने र नगरपालिकाहरूमा सहरी पूर्वाधार निर्माण हुने।		(२८ मध्ये २२ वटा २०७१ मा न.पा. घोषणा भएका) गरी जम्मा १०० वटा साना सहर, जिल्ला सदरमुकाम र नगरपालिकाहरूको सहरी पूर्वाधार निर्माण कार्य भैरहेको।	भएका जिल्ला सदरमुकामहरू, ७ वटा नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरू, २५ वटा जिल्ला सदरमुकाम बाहेकका नयाँ नगरपालिकाहरू र १८ वटा साना सहर गरी जम्मा १११ वटा साना सहर, जिल्ला सदरमुकाम र नगरपालिकाहरूको सहरी पूर्वाधार निर्माण कार्य भैरहेको।
अव्यवस्थित बसोबास र प्रकोपका कारण विस्थापित परिवारहरूलाई आवासको व्यवस्था गर्ने।	१५०० परिवार	<ul style="list-style-type: none"> मन्त्री परिषदबाट कार्ययोजना स्वीकृत भएको। (२०७१/१२/१३ मा) घर पूर्ण क्षति भएका र अन्यत्र जग्गा भएकालाई घर निर्माण गर्न रु ७५ हजार , घर पूर्ण क्षति भएका र अन्यत्र घर जग्गा नभएकालाई घर निर्माण गर्न रु १२५ हजार , आंशिक क्षति भएका लाई घर मर्मत गर्न रु ५ हजार अनुदान उपलब्ध गराउने निर्णय भएको। चालु आव २०७१/७२ मा अनुदान उपलब्ध गराउन १३ करोड ८४ लाख ८५ हजार सम्बन्धित डिभिजन कार्यालयहरूमा पठाइएको। 	<ul style="list-style-type: none"> कुल लागत रु ८८ करोड ६४ लाख ६० हजार मध्ये बाकी रु ८५ करोड ४८ लाख ७५ हजार अनुदान वितरण गर्ने।
जनता आवास कार्यक्रम अन्तर्गत न्यून लागतका आवास भवनहरू निर्माण गर्ने।	७००० आवास इकाई	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०७०/७१ मा १०२८, आ.व. २०७१/७२ मा १६७ समेत गरी आ.व. २०६६/६७ देखि हालसम्म जम्मा ५७२८ आवास इकाईको निर्माण सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> क्रमागत १०४८ र नयाँ ११८८ वटा गरी कुल २२३७ आवास एकाईहरू निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने।
शहरी न्यून आय वर्गका लागि आवाश इकाईहरूको निर्माण गर्ने	५०० आवास इकाई	<ul style="list-style-type: none"> २३३ वटा आवास इकाई निर्माणाधिन अवस्थामा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> २३३ वटा निर्माणाधिन आवास इकाई निर्माण सम्पन्न गर्ने ।

उच्च पदस्थ पदाधिकारी, न्यायधीश र कर्मचारीहरूका लागि आवासको व्यवस्था गर्ने।	१०० आवास इकाई	<ul style="list-style-type: none"> आवास व्यवस्थाका लागि विभिन्न विकल्पहरूमा प्रयास भैरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> निवर्तमान अति विशिष्ट व्यक्तित्व र सर्वोच्च अदालतका मा. न्यायधीशहरूलाई आवास उपलब्ध गराउन जग्गा खरिदका तथा आवास निर्माणका कार्य प्रारम्भ गरिने।
गणतन्त्र स्मारक र गणतन्त्र स्तम्भको निर्माण कार्य गर्ने।	गणतन्त्र स्मारक निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने र गणतन्त्र स्तम्भ निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने।	<ul style="list-style-type: none"> गणतन्त्र स्मारक निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा रहेको। गणतन्त्र स्तम्भको रिप्लेका निर्माण सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> गणतन्त्र स्मारक निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने।

भवन, आवास तथा सहरी विकास क्षेत्रमा आ.व.२०७२।७३ मा कूल ३० आयोजनाहरू सञ्चालन हुनेछन्। यी आयोजना/ कार्यक्रमहरू मध्ये पहिलो, दोश्रो र तेस्रो प्राथमिकतामा क्रमशः १९, १० र १ वटा आयोजना/ कार्यक्रमहरू रहेका छन्। यस क्षेत्रको चालु वर्षका लागि कूल विनियोजित रकम रु १२ अर्ब ८२ करोड ७७ लाख ७ हजार मध्ये पूँजीगत तर्फ रु ४ अर्ब ७८ करोड ६७ लाख ८४ हजार, चालु तर्फ ४ अर्ब ८८ करोड ५३ लाख ४३ हजार र वित्तीय व्यवस्था तर्फ ३ अर्ब ३ करोड ५५ लाख ७० हजार रहेको छ।

(ग) भवन अवास तथा सहरी विकास क्षेत्रको वार्षिक विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
१	३४७०२०	सहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालयहरु	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> विभाग अन्तरगत २४ डिभिजन कार्यालय, १ तालिम केन्द्र मार्फत ७५ जिल्लामा रहेका सरकारी भवनहरु तथा आवास गृह मर्मत सम्भार भई सरकारी सम्पत्तिको दिगोपनामा वृद्धि हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> करिव १७७ वटा सरकारी भवनहरुको मर्मत सम्भार सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> २४ डिभिजन कार्यालयहरु र १ तालिम केन्द्र मार्फत ७५ जिल्लामा रहेका करिव २०० सरकारी भवनहरु मर्मत सम्भार गर्ने।
२	३४७०२१	विशेष भवन निर्माण सम्भार डिभिजन कार्यालय	२०५८/८/२१ देखि सालवसाली।	<ul style="list-style-type: none"> उपत्यकाभित्रका विभिन्न सरकारी भवनहरु, ऐतिहासिक दरवार एवं स्मारकहरुको संरक्षणबाट सरकारी सम्पत्तिको दिगोपनामा वृद्धि साथै राष्ट्रका विशिष्ट महानुभावहरुको निवासमा सरकारले उपलब्ध गराउनु पर्ने सुविधाहरु प्रभावकारी ढंगले उपलब्ध हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> उपत्यकाभित्रका विभिन्न सरकारी भवनहरु, ऐतिहासिक दरवार एवं स्मारकहरुको संरक्षणबाट सरकारी सम्पत्तिको दिगोपनामा वृद्धि भईरहेको। राष्ट्रका विशिष्ट महानुभावहरुको निवासमा सरकारले उपलब्ध गराउनु पर्ने सुविधाहरु प्रभावकारी ढंगले उपलब्ध गराइएको। 	<ul style="list-style-type: none"> उपत्यकाभित्रका विभिन्न सरकारी भवनहरु, ऐतिहासिक दरवार एवं स्मारकहरुको संरक्षण गर्ने। राष्ट्रका विशिष्ट व्यक्तिहरुको आवास निर्माण/मर्मत सुधार, सुविधा उपलब्ध गराउने साथै उपत्यकाका सरकारी कार्यालय भवनहरुको माग बमोजिम निर्माण एवं मर्मत सम्भार गर्ने।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
३	३४७०२२	काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरण	शुरु भएको वर्ष : २०६८/०६८ समाप्त हुने वर्ष : २०७२/०७३	काठमाडौं उपत्यका भित्र विभिन्न स्थानमा उद्यान विकास र पोखरी संरक्षण ।	पुर्व स्यानिटरी ल्यान्ड फिल्ड साईट गोकर्ण-मूलपानीमा युवा उद्यान तथा खेलकुद पार्क निर्माणको लागि डिजाइन कम्पीटिसन माध्यमबाट प्रारूप तयार पारिएको।	<ul style="list-style-type: none"> • गोकर्ण-मूलपानीमा युवा उद्यान तथा खेलकुद पार्क निर्माण कार्य प्रारम्भ गरिने। • रानीवारीमा पार्कको डिजाइन, ड्रईङ्ग तयार गरिने। • ललितपुर जिल्लामा सप्त पाताल पोखरीको निर्माण तथा संरक्षणको डिजाइन, ड्रईङ्ग तयार गरिने। • विपद व्यवस्थापन र शहरी उद्यान, खुला स्थल आदी विकास गर्नको लागि काठमाण्डौं उपत्यका भित्रका खुला स्थल (सार्वजनिक, पर्ती, सरकारी गुठी जग्गाहरु) को पहिचान गरी भू-मानचित्र (OPEN SPACE ATLAS) विपद व्यवस्थापन महाशाखा तथा कित्ता नापी महाशाखा

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
						समेतको सहकार्यमा तयार गर्ने कार्य शुरु गर्ने। • काठमाडौं उपत्यका भित्रका Streetscape निर्देशिका प्रारूप तयार गर्ने।
				• House Pooling गर्ने कार्य		• House Pooling Feasibility Study गरिने।
				• प्राधिकरणको भवन निर्माण।		• प्राधिकरण भवनको विस्तृत डिजाइन गर्ने कार्य।
			• निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम अन्तर्गत प्रस्तावित बाटो खोल्ने, पर्खाल सार्ने र लगाउने तथा ग्राभेल हुने।	• निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम अन्तर्गत प्रस्तावित बाटो खोल्ने, पर्खाल सार्ने र लगाउने तथा ग्राभेल भएको। काठमाडौं जिल्लामा २१५ कि.मि. ; ललितपुर जिल्लामा ८२ कि.मि. ; भक्तपुर जिल्लामा २७ कि.मि. कार्य सम्पन्न भएको।	• निर्देशित जग्गा विकास कार्यक्रम अन्तर्गत प्रस्तावित बाटो खोल्ने, पर्खाल सार्ने र लगाउने तथा ग्राभेल गर्ने। काठमाडौं ५ कि.मि., ललितपुर ३ कि.मि. भक्तपुर २ कि.मि. कार्य सम्पन्न हुने।	
			• सहरी सडक विस्तार कार्यक्रम अन्तरगत काठमाडौं उपत्यकाको	• सहरी सडक विस्तार कार्यक्रम अन्तरगत काठमाडौं	• सहरी सडक विस्तार कार्यक्रम अन्तरगत काठमाडौं उपत्यकाको	

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
				विभिन्न भागमा सडक चौडा गर्ने पर्खाल लगाउने, सार्ने तथा सुधार हुने।	उपत्यकाको विभिन्न भागमा सडक चौडा गर्ने पर्खाल लगाउने, सार्ने तथा सुधार भएको। (क्षतिपूर्ति र योजना तयार समेत) काठमाडौं जिल्लामा १५५ कि.मि. ; ललितपुर जिल्लामा ४१ कि.मि. ; भक्तपुर जिल्लामा ७ कि.मि. कार्य सम्पन्न भएको।	विभिन्न भागमा सडक चौडा गर्ने पर्खाल लगाउने, सार्ने तथा सुधार गर्ने कार्य सम्पन्न गरिने। क्षतिपूर्ति र योजना तयार समेत काठमाडौं जिल्ला अन्तरगत १५ कि.मी., ललितपुर जिल्ला अन्तरगत ७ कि.मी. र भक्तपुर जिल्ला अन्तरगत ३ कि.मी. निर्माण कार्य गरिने।
				• सार्वजनिक जमिनको पहिचान गरी फेन्सिङ गर्ने, टेवा पर्खाल लगाउने, सिमा पर्खाल लगाउने, भुइमा ढुंगा विच्छाउने, हरियाली विकास हुने।	• सार्वजनिक जमिनको पहिचान गरी फेन्सिङ गर्ने, टेवा पर्खाल लगाउने, सिमा पर्खाल लगाउने, भुइमा ढुंगा विच्छाउने, हरियाली विकास गर्ने कार्य हालसम्म काठमाडौं जिल्लामा ४८ कि.मि. ; ललितपुर जिल्लामा ३१ कि.मि. र भक्तपुर जिल्लामा १७ कि.मि. सम्पन्न भएको।	• सार्वजनिक जमिनको पहिचान गरी फेन्सिङ गर्ने, टेवा पर्खाल लगाउने, सिमा पर्खाल लगाउने, भुइमा ढुंगा विच्छाउने, हरियाली विकास गर्ने। काठमाडौं जिल्लामा ४ कि.मि. ; ललितपुर जिल्लामा ४ कि.मि. र भक्तपुर जिल्लामा ४ कि.मि. सम्पन्न गरिने।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
				<ul style="list-style-type: none"> विपद व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षणको लागि सहरी क्षेत्रमा सार्वजनिक जग्गामा पार्क निर्माण हुने। 		<ul style="list-style-type: none"> विपद व्यवस्थापन तथा वातावरण संरक्षणको लागि सहरी क्षेत्रमा सार्वजनिक जग्गामा पार्क निर्माण कार्य। काठमाडौं जिल्लामा ४ कि.मि. ; ललितपुर जिल्लामा ४ कि.मि. र भक्तपुर जिल्लामा ४ कि.मि. सम्पन्न गरिने।
				<ul style="list-style-type: none"> वाहिरी चक्रपथ निर्माणद्वारा काठमाडौं उपत्यकामा सहरी आवागमन व्यवस्थित हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> वाहिरी चक्रपथको वैकल्पिक नक्सा तयार भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> वाहिरी चक्रपथको चोभार सतुंगल खण्डको ५० मिटर चौडा सडक खोल्ने कार्य गरिने।
४	३४७१८०	आवास व्यवस्था कार्यक्रम	२०६८/ ०७० सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> शहरी न्यून आय वर्ग, ग्रामीण क्षेत्रमा लक्षित जात जाति तथा वर्गका समुदाय, उच्च पदस्थ पदाधिकारीहरु र कर्मचारीहरुका लागि आवास व्यवस्था भएको हुने । 	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०७०/७१ मा १०२८, आ.व. २०७१/७२ मा १६७ समेत गरी आ.व. २०६६/६७ देखि हालसम्म जम्मा ५७२८ आवास इकाईको निर्माण सम्पन्न भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> २२३७ वटा जनता आवास इकाईहरु निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने। शहरी न्यून आय वर्गका लागि निर्माणधीन २३३ वटा आवास इकाई निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने। निवर्तमान अति विशिष्ट व्यक्तित्व र सर्वोच्च

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१ ७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२ ७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					<ul style="list-style-type: none"> सहरी न्यून आय वर्गका लागि २३३ आवास इकाई निर्माणाधीन रहेको। कर्मचारी आवास सोलुखुम्बु, रोल्पा र जुम्लामा निर्माण कार्य भैरहेको। 	<ul style="list-style-type: none"> अदालतका न्यायाधीशहरुलाई आवास उपलब्ध गराउन जग्गा खरिद तथा भवन निर्माण गर्ने। क्रमागत कर्मचारी आवास निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने।
५	५०११६८	काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरण	सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न जग्गा विकास आयोजनाहरुको विकसित घडेरी तथा अन्य जग्गा खरिद गर्ने। (ल्याण्ड वैङ्किङ प्रयोजनका लागि) 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न जग्गा विकास आयोजनाहरुको विकसित घडेरी तथा अन्य जग्गा खरिद गरिएको। 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न जग्गा विकास आयोजनाहरुको विकसित घडेरी तथा अन्य जग्गा खरिद गर्ने। (२३करोडमा)
६	३४७१८२	सहरी विकास अध्ययन (साविक एकीकृत कार्यमूलक योजना)	२०५२/५३ देखि। सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिकाको आवधिक योजना गुरुयोजना डिजिटल म्याप तयार गर्ने। सहरी क्षेत्रहरुको भौतिक विकास योजना लगायत मुख्य मुख्य पुर्वाधारहरुको डिटेल् इन्जिनियरिङ तयार हुने। आवास तथा भवन सम्बन्धी अध्ययन परामर्श 	<ul style="list-style-type: none"> १ वटा नगरपालिकाको अर्बन म्याप तयार भएको, १२ वटा नगरपालिकाको अर्बन म्याप तयार गर्ने कार्य विभिन्न चरणमा रहेको। ४ वटा साना शहर, १ वटा बजार केन्द्र, २ वटा नमूना गाँउ, २ वटा नगर विकास समिति, 	<ul style="list-style-type: none"> संखुवासभाको किमाथांकामा शहर निर्माणका लागि विस्तृत अध्ययन, भुमि बैक संभाव्यता अध्ययन, बबरमहलमा प्रशासनिक प्लाजा निर्माणको लागि विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्ने। नेपाल चीन सिमामा एकीकृत जाँच चौकी संभाव्यता अध्ययन

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१ ७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२ ७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
				<p>र डिजाइनहरु तयार हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> डिजिटल अर्बन म्याप, आवधिक योजना तयार हुने। नगर विकास समितिहरुको भौतिक विकास योजना/गुरु योजना तयार हुने। 	<p>३ वटा जग्गा विकासका कार्यक्रम सम्बन्धी विभिन्न अध्ययन सम्पन्न भएको ।</p> <p>१२ वटा अर्बन म्याप तयारी, ३ वटा जग्गा विकास कार्यक्रमको सम्भाव्यता अध्ययन, २ वटा नगरविकास समितिको भौतिक विकास योजना तयार सम्बन्धी कार्यहरु भैरहेको। १ घनावस्ती विकासका लागि सम्भाव्यता अध्ययन भएको।</p>	<p>हिल्सा/हुम्ला र स्याफ्रुवेसी रसुवा</p> <ul style="list-style-type: none"> नयाँ घोषणा भएका १८ न.पा.हरुको GIS Digital Based map तयार गर्ने, ३ वटाठुला शहरी कोरिडोरहरुको संभाव्यता अध्ययन, १० वटा स्थानहरुको भौतिक विकास योजना तयार गर्ने। १ वटा स्थानको गुरुयोजना तयार गर्ने, ७ वटा स्थानको वस्ती विकास योजनाको संभाव्यता अध्ययन गर्ने, ४ वटा स्थानको बसपार्कको संभाव्यता अध्ययन गर्ने, ३ वटा न.पा.हरुको sanitary Land Fill Site को सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने, ४ वटा न.पा.को पोलुटर पे प्रिन्सिपलमा आधारित सहरी वातावरण सम्बन्धी

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
						जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने र ३ वटा ताल तलैया संरक्षण को लागि पूर्वाधार विकास अध्ययन गर्ने। • ५ वटा न.पाहरुको Municipal Atlas तयार गर्ने।
७	३४७१८३	विशेष भौतिक तथा पूर्वाधार क्षेत्र विकास आयोजना	२०४३/४४ देखि। सालवसाली।	<ul style="list-style-type: none"> धार्मिक, साँस्कृतिक तथा पर्यटकीय दृष्टिले महत्वपूर्ण विशेष स्थानहरुमा भौतिक विकास भई भक्तजनहरु तथा पर्यटकलाई सुविधा पुग्न जाने। दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप भौतिक विकासको माध्यमबाट स्थानीय जनताको आय वढ्न गई गरिवी निवारणको राष्ट्रिय लक्ष्य पुरा गर्ने कार्यमा टेवा पुग्ने। विभिन्न स्थानहरुमा सामुदायिक भवन, पूर्वाधार निर्माण भई सो क्षेत्र 	<ul style="list-style-type: none"> दीगो विकासको अवधारणा अनुरूप तयार भएको गुरु योजनाले निर्देशित गरेका स्थानहरुमा मठमन्दिर, मस्जिद आदिको निर्माण तथा मर्मत सम्भार गरिएको। धार्मिक, ऐतिहासिक र साँस्कृतिक महत्व भएका देशका विभिन्न भागमा अवस्थित मठमन्दिर, धर्मशाला, पाटी, मस्जिद, गुम्बा, चर्च आदि मर्मत सम्भार तथा परिसर सुधार गरिएको। विभिन्न स्थानहरुमा सामुदायिक भवन, आश्रम, स्मृति 	<ul style="list-style-type: none"> दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप तयार भएको गुरु योजनाले निर्देशित गरेका स्थानहरुमा मठमन्दिर, मस्जिद आदिको निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्ने। धार्मिक, ऐतिहासिक र साँस्कृतिक महत्व भएका देशका विभिन्न भागमा अवस्थित मठमन्दिर धर्मशाला, पाटी, मस्जिद, गुम्बा, चर्च आदि मर्मत सम्भार तथा परिसर सुधार गर्ने। विभिन्न स्थानहरुमा सामुदायिक भवन, आश्रम, स्मृति भवनहरु

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
				विकासमा टेवा पुग्ने ।	भवनहरु इत्यादि समेत गरी कूल १५२० स्थानहरुमा कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।	इत्यादि समेत गरी करिव १३६० स्थानमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
८	३४७१८५	नगर विकास कोष नगर विकास कार्यक्रम दोस्रो तथा तेस्रो चरण तथा के.एफ.डब्ल्यू.को चक्रिय कोषबाट लगानी	शुरु: सन् २००१ सम्पन्न: सन् २०१५ ।	• नगरपालिकाहरुमा सामाजिक पूर्वाधार तथा आयमूलक आयोजनाहरुमा ऋण तथा अनुदान प्रवाह गरी व्यवस्थित शहरीकरणमा सघाउ पुगेको हुने ।	• नगर विकास कार्यक्रम प्रथम तथा दोस्रो चरण अन्तर्गत विभिन्न नगरपालिकाहरुमा विभिन्न सामाजिक पूर्वाधार तथा आयमूलक आयोजनाहरुमा करिव रु ८३ करोड ५२ लाख २७ हजार लगानी गरी नगरपालिकाहरुको पूर्वाधार विकासमा सघाउ पुऱ्याएको ।	• विभिन्न नगरपालिकाहरुमा चालु अवस्थामा रहेका र नयाँ सामाजिक पूर्वाधार तथा आयमूलक आयोजनाहरुमा करिव रु. ५८ करोड ६६ लाख ऋण तथा अनुदान प्रवाह गरिने ।
९	३४७१८६	सघन शहरी विकास कार्यक्रम	२०५६/५७ देखि सालवसाली ।	• ६३ वटा नगरपालिकाहरुको आवधिक योजना/भौतिक विकास योजना कार्यान्वयन हुने, • ८ वटा ठूला सहरी कोरिडोरहरुमा भौतिक पूर्वाधार विकास हुने	• ३८ वटा नगरपालिकाहरुमा आवधिक योजनाले पहिचान गरेका पूर्वाधार विकास कार्यहरु कार्यान्वयनको विभिन्न चरणमा रहेको । • ८ वटा कोरिडोरहरुमा भौतिक	• ७ वटा नगरपालिकाहरुमा आवधिक योजनाले पहिचान गरेका पूर्वाधार विकास कार्यहरुलाई निरन्तरता दिने । • ८ वटा कोरिडोरहरुमा भौतिक पूर्वाधार विकास

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू • (लक्ष्य)
				<ul style="list-style-type: none"> ८ स्थानमा सफा सहर कार्यक्रम अन्तर्गत सहरी तथा वातावरणीय सुधार आयोजना संचालनमा ल्याउन आवश्यक पूर्वाधार निर्माण हुने। 	पूर्वाधार विकास कार्य सुचारु भइरहेको।	कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने।
१०	३४७१८७	मञ्जौला शहर एकिकृत शहरी तथा वातावरणीय सुधार आयोजना।	२०६०/६१ देखि २०७२/७३ सम्म।	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न ८ वटा नगरपालिकाहरूमा वातावरण सुधार कार्यक्रम कार्यान्वयन एवं शहरी पूर्वाधारको विकास भई काठमाडौं उपत्यकामा परिरहेको जनसंख्याको अत्यधिक चाप कम गर्न सहयोग पुग्ने। ३ वटा न.पा.का जनताको जिवनस्तरमा गुणात्मक रूपले सुधार हुने र समावेशी आर्थिक समुन्नति हासिल हुनका साथै काभ्रे उपत्यकाका न.पा. हरूमा खानेपानी अपूर्तिमा सुधार हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न ८ वटा नगरपालिकाहरूमा शहरी तथा वातावरणीय सुधार आयोजना सम्पन्न भएको। बुटवल अटोभिलेज को Design तयार भई Bid document ADB द्वारा स्वीकृत भएको र IFB प्रकाशित भई Bid Evaluation भएकोमा कुनै पनि Bidder Qualify नभएकोले Rebidding मा गई ८ जुलाई २०१५ मा IFB प्रकाशित भएको। बुटवल न.पा.को एकीकृत फोहरमैला व्यवस्थापन कार्य 	<ul style="list-style-type: none"> STIUEIP अन्तर्गत विराटनगर, विरगंज र बुटवलमा ढल तथा फोहोर पानी प्रशोधनशाला तथा फोहोर व्यवस्थापन, अटोभिलेज निर्माण, खानेपानी आयोजना आदि निर्माण कार्य र काभ्रे उपत्यकाका ३ नगरपालिकाहरू (धुलिखेत, बनेपा र पनौती) मा एकीकृत खानेपानी आयोजनाको कार्यलाई निरन्तरता दिने।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					<p>(ISWM) ठेक्का सम्झौता भई सम्पन्न भएको।</p> <ul style="list-style-type: none"> • बुटवल न.पा. वडा नं. ५ र १० मा खानेपानी प्रणालीको निर्माण सुधारको कार्य को ठेक्का सम्झौता भई contractor & consultant बीच joint survey हुँदै गरेको। • विरगंज उप.म.न.पा.मा एकिकृत फोहरमैला व्यवस्थापन (ISWM) को Re-Bidding प्रक्रियामा रहेको। • विरगंज उप.म.न.पा.मा र विराटनगर उप.म.न.पा.मा Sewerage drainage र road lane improvement को सिभिल कार्य शुचारु भएको। • काभ्रे भ्याली एकीकृत खानेपानीको 	

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					निर्माण कार्य सुचारु रहेको।	
११	३४७१८८	सिंहदरवार पुनः निर्माण समिति	२०३१ देखि २०८०	कार्यपालिका व्यवस्थापिका र न्यायपालिका र सम्बद्ध निकायहरु व्यवस्थित हुने।	सिंहदरवार भवन-मन्त्रालय-१७ र पूर्वाधारको काम सम्पन्न।	<ul style="list-style-type: none"> - विभिन्न मन्त्रालय भवन तलाथप गर्ने - सर्तकता, परिचयपत्र कार्यालय भवन निर्माण - परिसर पर्खाल सहित पूर्वाधार व्यवस्था हुने
१२	३४७१८०	भवन निर्माण सहिता, सरकारी भवन निर्माण	२०४८/५० देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न सरकारी भवन निर्माण हुने र सरकारी/सामुदायिक भवन प्रवलीकरणवाट भुक्म्पीय जोखिम न्यून हुन जाने। राष्ट्रिय भवन संहितामा आधारित प्राविधिक, कालीगढ, निर्माण व्यवसायी र निर्माणमा संलग्न अन्य प्राविधिकहरुलाई तालिम प्राप्त हुन गई सुरक्षित भवन निर्माणमा वल पुग्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> २० वटा निर्माणाधीन सरकारी कार्यालय भवनहरु मध्ये ४ वटा भवनहरुको निर्माण कार्य सम्पन्न हुने, ७ वटा एकीकृत सरकारी कार्यालय भवनहरुको निर्माण कार्य प्रारम्भ भएको। बुटवलमा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको सभाहल र डोटी र टिकापुरमा क्षेत्रीयस्तरका सभाहलहरुको निर्माण कार्य प्रारम्भ भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> १६ वटा निर्माणाधीन सरकारी कार्यालय भवनहरुको निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने। ७ वटा एकीकृत सरकारी कार्यालय भवनहरु र बुटवल, डोटी र टिकापुरमा निर्माणाधीन सभाहलहरुको निर्माण सुचारु राख्ने। सुर्खेत, दाङ, नेपालगञ्ज र रत्ननगरमा क्षेत्रीयस्तरका सभाहलहरुको निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्ने।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
१३	३४७१८१	विराटनगर चक्रपथ आयोजना।	२०६४/६५ देखि १ अर्ब ५६ करोड	<ul style="list-style-type: none"> शहरी क्षेत्रको सवारी चाप र प्रदूषण कम गर्न सहयोग पुग्ने। व्यवस्थित शहरीकरणमा टेवा पुग्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> विराटनगर चक्रपथको कूल ४२ कि.मी. लम्बाई मध्ये जग्गा विकास कार्यक्रमको अवधारणा अनुसार ३८ कि.मी. ट्रयाक खोल्ने कार्य सम्पन्न। ३ कि.मी. लम्बाईमा जग्गा विकास कार्यक्रम सञ्चालनका लागि रिएडजस्टमेन्ट प्लान तयार भएको र करिब ३ कि.मी. बाटोमा ग्राभेल गर्ने कार्य भएको। 	<ul style="list-style-type: none"> बाँकी रहेको ३ कि.मी. लम्बाईमा ट्रयाक खोल्ने कार्य सम्पन्न गर्ने। करिब १ कि.मी. बाटोको स्तरोन्नति गर्ने र १ कि.मी. लम्बाईमा (बाटोको दुवैतर्फ २५० मीटर चौडाई) नमूनाको रूपमा जग्गा विकास कार्यक्रम प्रारम्भ गर्ने।
१४	३४७१८२	नमूना एकिकृत वस्ती विकास कार्यक्रम (तराई-मधेश-पहाड-हिमाल)	२०६५/६६ देखि सालवसाली	<ul style="list-style-type: none"> नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरुको भौतिक पूर्वाधार विकास गर्ने र नमूना गाँउ र घनावस्तीको विकास गर्न एकिकृत पूर्वाधार विकास हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> २८ वटा नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरुको भौतिक पूर्वाधार निर्माण विभिन्न चरणमा रहेको। ८ वटा एकिकृत घनावस्तीको पूर्वाधार निर्माण कार्य संचालनमा रहेको। ७२ वटा स्थानमा एकिकृत पूर्वाधार विकास 	<ul style="list-style-type: none"> २४ वटा नयाँ नगरपालिका घोषणा भएका जिल्ला सदरमुकामहरुको एकिकृत पूर्वाधार विकास कार्य गर्ने। ७ वटा नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरुको एकिकृत पूर्वाधार विकास कार्य गर्ने। २५ वटा नयाँ नगरपालिकाहरु (जिल्ला सदरमुकाम बाहेक) को

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					कार्य विभिन्न चरणमा रहेको।	पूर्वाधार विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने। (ब.उ.शी.नं. ३४७१८१ मा रहेका कार्यक्रमहरुको निरन्तरता) • १७ वटा नगरपालिका नभएका साना शहरहरुको पुर्वाधार विकास गर्ने। (ब.उ.शी.नं. ३४७१८१ मा रहेका कार्यक्रमहरुको निरन्तरता) • ६ वटा नगरपालिका नभएका जिल्ला सदरमुकामहरुको एकीकृत पुर्वाधार विकास कार्य गर्ने। • ३८ स्थानमा एकीकृत वस्ती विकास कार्य संचालन गर्ने।
१५	३४७१८७	गणतन्त्र स्मारक तथा गणतन्त्र स्तम्भ।	२०६५/६६ देखि २०७५/७६ रु. १ अर्ब ६६ करोड	नेपालमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना भएको ऐतिहासिक अवसरमा सर्वसाधारण जनताको चाहना र अवधारणा प्रतिविम्बित हुने	• नारायणहिटी दरवार संग्रहालयमा गणतन्त्र स्मारक निर्माण कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको।	• गणतन्त्र स्मारक निर्माण कार्य सम्पन्न गरी विभिन्न प्रदर्शनी सामग्रीहरु राख्ने र फर्निसिङ्ग गर्ने।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू • (लक्ष्य)
				गणतन्त्र स्मारक तथा गणतन्त्र स्तम्भहरू निर्माण भई चीरकालसम्म प्रतिकको रूपमा रहने।	• किर्तिपुरस्थित गांखेलमा गणतन्त्र स्तम्भको रेप्लिका निर्माण गरिएको।	
१६	३४७३०८	धोविखोला कोरिडोर सुधार आयोजना	शुरु: २०६७/६८ समाप्त: २०७३/७४	कोरिडोरको दुवै तर्फ ८/८ मी. चौडा सडक तथा नदी नियन्त्रण पर्खाल, रेलिङ्ग, फुटपाथ निर्माण गरी सडक यातायातमा सहजता हुन जाने।	• चाहविल (वैजनी) दक्षिण वाग्मती दोभानसम्म सडक क्लियर गर्ने कार्य ८५%, रेलिङ्ग ५०%, फुटपाथ ७०% र सडक कालो पत्रे ५% पुरा भएको।	• मोड सुधारको लागि ४ वटा कर्नरमा जग्गा खरिद गर्ने। • सडकमा सववेस कोर्स र कालो पत्रे ६ कि.मी. तयार गर्ने। • नदी नियन्त्रण पर्खाल तथा टेवा पर्खाल ३५०० मिटर तयार गर्ने। • फुटपाथ ३ किलोमिटर निर्माण गर्ने। • रेलिङ्ग ६ किलोमिटर निर्माण गर्ने। • ह्यूम पाईपको काम ६० मीटर लेइड गर्ने।
१७	३४७३०८	नेपाल-भारत सीमा, एकीकृत जाँच चौकी विकास आयोजना।	शुरु: २०६७/०६८ सम्पन्न हुने: २०७३/०७४	नेपाल तथा भारतका जनताको व्यापार, सञ्चार तथा आवागमनमा सकारात्मक प्रभाव पर्ने।	• विरगंज र विराटनगरमा अधिग्रहण भएका जग्गाको मुआब्जा वितरण कार्य भइरहेको।	• नेपाल सरकारतर्फबाट गर्नु पर्ने जग्गा व्यवस्थापन, मुआब्जा वितरण, • बाटो स्तोरन्नति, आइसिपि भवन निर्माण, सडक, ढल

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
				• व्यवस्थित, वैज्ञानिक सीमा जाँच चौकी निर्माण हुन गई खुल्ला सीमाना केही हदसम्म नियमन भई राजस्व बृद्धि तथा सीमा सुरक्षामा योगदान पुग्ने।	• विराटनगर, विरगंजमा, भैरहवा र नेपालगंजमा सामाजिक पुर्वाधारका कामहरु भैरहेका छन्।	तथा जग्गा संरक्षण, विद्युत व्यवस्थापन आदि कार्यक्रमहरु संचालन, समन्वय तथा अनुगमनका कार्यहरु गर्ने।
१८	३४७३१६	शहरी शासकीय क्षमता विकास कार्यक्रम	शुरु: २०६८/०६८ सम्पन्न हुने: २०७३/०७४ कूल लागत: १ अर्ब ८६ करोड	• ६ वटा न.पा. (इटहरी, धनकुटा, मेचीनगर, तानसेन, लेखनाथ, बाग्लुङ्ग) हरूमा शासकीय क्षमता अभिवृद्धि तथा पूर्वाधार विकास भएको हुने।	• ६ वटा न.पा.हरुमा बाटो, नाला, सार्वजनिक पार्क आदि पूर्वाधार निर्माण कार्यहरु भैरहेको र ६ वटै न.पा.हरुको अर्बन म्याप तयार गर्ने कार्य भैरहेको।	• ६ नगरपालिकाहरुमा बाटो,नाला, सार्वजनिक पार्क आदि पूर्वाधार निर्माण कार्यहरु सुचारु गर्ने र अर्बन म्याप तयार गर्ने कार्य सम्पन्न गर्ने।
१९	३४७३२०	एकीकृत शहरी विकास आयोजना।	शुरु हुने: २०६८/०६८ सम्पन्न हुने: २०७३/०७४ कूल लागत: ८३.८७ मिलियन अमेरिकी डलर	• ४ वटा न.पा.हरुमा (नेपालगञ्ज, सिद्धार्थनगर, धरान, जनकपुर) एकीकृत शहरी पूर्वाधार विकास कार्यक्रम सञ्चालन भई नागरिकहरुको जीवनस्तरमा सुधार भएको हुने।	• नेपालगंज न.पा.मा storm drainage & road improvement को ठेक्का सम्झौता भई सिभिल कार्य हुँदै गरेको। • सिद्धार्थनगर न.पा.मा. storm drainge & road improvement को	• ४ नगरपालिकामा वातावरणीय पूर्वाधार निर्माण तथा ईन्जिनियरिङ डिजाइन तयार गर्ने। • गोष्ठी/कार्यशाला/अभिमुखिकरण/अन्तरक्रिया आदि संचालन गर्ने।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					<p>ठेक्का सम्झौता सम्पन्न भई सिभिल कार्य हुँदै गरेको।</p> <ul style="list-style-type: none"> • सिद्धार्थनगर न.पा.मा. Integrated Solid Waste Management (ISWM) को IFB(Tender Notice) जारी मई Bid Evaluation भई रहेको। • धरान खानेपानीको Bid Evaluation सम्पन्न भई ADB बाट सहमति प्राप्त भई ठेक्का सम्झौता भएको • जनकपुरमा storm Drainage & Road Improvement को Technical Evaluation हुँदै गरेको। • जनकपुरमा ISWMको लागि Transitional Plant तयार भई कार्यान्वयनको चरणमा रहेको। 	

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					• ISWM को दिर्घकालिन व्यवस्थाको लागि जग्गा खरीदको लागि बजेट व्यवस्थाका लागि पहल भएको ।	
२०	३४७३२१	विपद व्यवस्थापन तथा प्राकृतिक प्रकोप पुनस्थापना कार्यक्रम ।	शुरु हुने: आ.व. २०७०/७१ सालवसाली ।	• विपद तथा प्राकृतिक प्रकोपबाट विस्थापित परिवारहरु उचित स्थानमा पुनस्थापित हुने ।	•	• विपद तथा प्राकृतिक प्रकोपबाट पिडित परिवारहरुको लागि चालु अनुदान प्रदान गर्ने ।
२१	३४७३५८	नयाँ सहर आयोजना ।	आ .व. २०७१/७२ देखि सालवसाली ।	• पर्याप्त पूर्वाधार सहित सुरक्षित, स्वच्छ र आर्थिक रूपमा समृद्ध शहरहरुको विकास हुने ।	• नयाँ सहर विकासका लागि सम्भाव्यता अध्ययन भई १० वटा सहरहरु छनौट भएको । • १० वटै सहरमा पूर्वाधार विकासका लागि एकीकृत पूर्वाधार विकास योजना तयारीको लागि परामर्शदाता छनौट गर्ने क्रममा रहेको । • १० वटै सहरहरुमा मुख्यमुख्य	• एकीकृत पूर्वाधार योजना तयारीको लागि परामर्शदाता छनौट गरी योजना तयार गर्ने । • १० वटै सहरहरुमा मुख्यमुख्य पूर्वाधार निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिने र १० वटै सहरहरुमा थप जग्गा खरिद गर्ने ।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरू	आ.व.२०७१/७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२/७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरू • (लक्ष्य)
					पूर्वाधार निर्माण कार्यहरू शुरु भएको। • विभिन्न स्थानमा हालसम्म करिब ८५ रोपनी जग्गा खरिद भएको।	
२२	५०११६३	नगर विकास कोष— मझौला सहरी	शुरु: सन् २०१२ सम्पन्न: सन् २०१६ लागत: यु.एस.डलर १ करोड २७ लाख	• शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागसँगको सहकार्यमा नेपालका प्रमुख तीन क्षेत्रीय शहरहरू विराटनगर, विरगंज तथा वुटवल नगरपालिकाहरूमा विभिन्न वातावरणीय सुधार सम्बन्धी आयोजनाहरू तथा काभ्रे उपत्यका अन्तर्गत पनौती, वनेपा एवं धुलिखेल नगरपालिकाहरूमा “खानेपानी तथा सरसफाई आयोजना” हरूको निर्माण भएको हुने।	• यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्वीकृत भएका आयोजना काभ्रे भ्याली खानेपानी आयोजना अन्तर्गत हालसम्म रु. २३ करोड ६५ लाख ८८ हजार लगानी प्रवाह गरिएको तथा अन्य आयोजनाहरूको छुनौट सम्बन्धी कार्य भैरहेको।	• यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्वीकृत हुने आयोजनाहरूमा करिब रु. ३२ करोड २ लाख लगानी प्रवाह गर्ने लक्ष्य राखिएको।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१ ७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२ ७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
२३	५०११६४	नगर विकास कोष—सहरी शासकीय सुधार	शुरु: सन् २०११ सम्पन्न: सन् २०१६ लागत: एस.डि.आर. ६.४ मिलियन ऋण, एस.डि.आर ४.०५ मिलियन अनुदान।	• शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागसँगको सहकार्यमा नेपालले शहरी विकासको क्षेत्रमा गरेका प्रयत्नहरुलाई शहरी शासकीय क्षमता तथा पूर्वाधार सेवा, सुविधाहरुको सुधारबाट दिगो विकास गर्ने उद्देश्यले प्रथम चरणमा मेचीनगर, धनकुटा, ईटहरी, तानसेन, लेखनाथ तथा वाग्लुङ्ग नगरपालिकाहरुमा भौतिक पूर्वाधारका आयोजनामा ऋण प्रवाह भई आयोजनाहरुको निर्माण भएको हुने।	• यस अन्तर्गत संचालन हुने आयोजनाहरुको छनौट सम्बन्धी कार्य भैरहेको। न.पा.हरुमा पूर्वाधार विकास सम्बन्धी विस्तृत इन्जिनियरिङ डिजाइन तथा निर्माण सुपरिभिजन, तथा कोषको संस्थागत विकास गरी जम्मा २२ करोड ७६ लाख ५८ हजार लगानी प्रवाह गरि कोषको संस्थागत विकासलाई सुदृढिकरण गरिएको। जस मध्ये नगरपालिका पूर्वाधार विकासका लागि ऋण रु ४ करोड ५७ लाख ५१ हजार, अनुदान रु १४ करोड ३५ लाख ७५ हजार र कोषको संस्थागत विकासका लागि रु ३	• यस आ.व.मा जम्मा १३ करोड ३ लाख ऋण लगानी गरिने लक्ष्य राखिएकोछ।

क्र.सं.	ब.उ.शी.नं.	कार्यक्रम/आयोजना	सुरु तथा सम्पन्न हुने वर्ष र कूल लागत	प्रमुख प्रतिफलहरु	आ.व.२०७१ ७२ को प्रगति स्थिति	आ.व.२०७२ ७३ मा संचालन हुने क्रियाकलापहरु • (लक्ष्य)
					करोड ७५ लाख ७३ हजार रहेको छ।	
२४	३४७३५६	नगरपालिका फोहोर व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रम- टिडिएफ	शुरु: सन् २०१३ सम्पन्न: सन् २०१७ लागत: यु.एस.डलर ४.३ मिलियन।	सहभागी तानसेन, पोखरा, लेखनाथ ललितपुर र धनकुटा नगरपालिकाहरु फोहरमैला व्यवस्थापनको सञ्चालन पक्ष सुदृढ हुने तथा न.पा.हरुको क्षमतामा अभिवृद्धि हुने।	आयोजना कार्यान्वयनका सम्बन्धमा दातृसंस्थासँग Grant Agreement सम्पन्न भएको तथा नेपाल सरकार तथा नगर विकास कोष विच सहायक सम्झौता सम्पन्न भै धनुकुटा, तानसेन, पोखरा, ललितपुर, र घोराही नगरपालिकामा संचालनमा रहको यस आयोजना अन्तरगत रु १ करोड २३ लाख ३५ हजार अनुदान लगानी प्रवाह गरिएको छ।	यस कार्यक्रम अन्तर्गत आयोजनाहरुमा करिव रु. ८ करोड ५६ लाख ५० हजार लगानी प्रवाह गर्ने लक्ष्य राखिएको।
२५	३४७३५२	फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रम	आ.व. ०६५ ७० देखि ०७४ ७५	<ul style="list-style-type: none"> काठमाण्डौ उपत्यकाको फोहोरमैलाको दीर्घकालीन व्यवस्थापन हुने। नगरपालिकाहरुको फोहोरमैला व्यवस्थापन 	<ul style="list-style-type: none"> बञ्जरेडाँडा ल्याण्डफिल साइट विकासका लागि कोल्पुखोला नदी नियन्त्रण तथा नदी डाइभर्सन कार्य अन्तिम चरणमा। 	<ul style="list-style-type: none"> बञ्जरेडाँडा दीर्घकालीन ल्याण्डफिल साइटको विकास :- बञ्जरेडाँडा दीर्घकालीन ल्याण्डफिल साइटको

		<p>कुल लागत : १ अर्ब ८६ करोड</p>	<p>सम्बन्धी रणनीतिक विवरणहरु तयार हुने। क्षमता विकास भई नगरपालिकाहरु फोहोमैला व्यवस्थापन गर्न सक्षम र आत्मनिर्भर हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • ऐतिहासिक, साँस्कृतिक महत्वका स्थानहरु सफा, सुगन्ध र फोहोरमुक्त हुने। • नगरपालिकाहरुमा फोहोमैला व्यवस्थापन स्थलको पहिचान हुने, नयाँ प्रविधिको पहिचान हुने, फोहोमैला व्यवस्थापनबाट कार्वन व्यापार गर्न सकिने कुराको जानकारी हुने। घरघरबाट श्रोतमै फोहोरलाई छुट्याई फोहोरलाई श्रोतको रुपमा प्रयोग गर्ने बानी विकास गर्न नगरपालिकाहरु लाई 	<ul style="list-style-type: none"> • वञ्चरेडाँडा दीर्घकालीन ल्याण्डफिल साइटको विस्तृत इञ्जिनियरिङ्ग सर्भेक्षण तथा डिजाइन कार्यका परामर्शदाताबाट अन्तिम मस्यौदा प्रतिवेदन प्राप्त भएको। • नगरपालिकामा Material Recovery Facility (MRF) प्लाण्टको स्थापना; र ललितपुर हरिसिद्धिमा कम्पोष्ट प्लाण्टको स्थापना। • Organic Waste Converter खरिद गर्न ठेक्का सम्झौता भएको। फोहोरमैला श्रोतमै पृथकीकरण, न्यूनिकरण, पुनः प्रयोग, प्रवर्धन गर्न नगरपालिकाहरुलाई बस्तुगत सहयोग। 	<p>पूर्वाधार निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • सिसडोल अल्पकालीन ल्याण्डफिल साइटको क्षमता विस्तार गर्ने। • फोहोरमैला व्यवस्थापनमा नगरपालिकाहरुलाई प्राविधिक सहयोग तथा क्षमता विकास गर्ने। • ऐतिहासिक, साँस्कृतिक महत्वका स्थानहरुमा एकिकृत फोहोरमैला व्यवस्थापन नमुना परियोजना अध्ययन निर्माण तथा सञ्चालन गर्ने। <p>अध्ययन अनुसन्धान तथा विकास:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • १३३ वटा नगरपालिकाहरुमा फोहोरमैला व्यवस्थापन
--	--	----------------------------------	---	---	---

				<p>वस्तुगत सहयोग उपलब्ध हुने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • फोहोमैला व्यवस्थापनमा जनचेतना अभिवृद्धि भई फोहोर कम उत्पादन हुने तथा फोहोरको पुनः प्रयोग तथा पुनःचक्रिय प्रयोग गर्ने बानीको विकास भई फोहोरमैला व्यवस्थापनमा हुने नगरपालिकाको खर्च कटौती हुने । • शहरी क्षेत्रहरु फोहोरमैला व्यवस्थापनमा आत्मनिर्भर र सक्षम हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • फोहर व्यवस्थापनमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्न आम सञ्चारका माध्यमहरुबाट सन्देश तथा सूचना प्रवाह तथा विभिन्न नगरपालिकाहरुमा जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन र वस्तुगत सहयोग, नमूना योजना संचालन तथा विस्तार। • काठमाण्डौमा दीगो फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय कार्यशाला सम्पन्न गरी १० बुँदा काठमाण्डौ घोषणा पत्र जारी भएको। 	<p>सम्बन्धी अध्ययन तथा आधारभूत सर्भेक्षण गर्ने।</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रकोपजन्य फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने। • फोहरमैला व्यवस्थापन प्रवर्धन तथा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने।
२६	५०११६८	एकीकृत सहरी विकास आयोजना।	शुरु: सन् २०१२ सम्पन्न: सन् २०१५	यस आयोजना अन्तर्गत नेपालगञ्ज, सिद्धार्थनगर, धरान तथा जनकपुर	यस कार्यत्रम अन्तर्गत रु. ८७ लाख १८ हजार खर्च भै सकेकोछ।	यस कार्यत्रम अन्तर्गत स्वीकृत हुने आयोजनाहरुमा करिब रु. ३५ करोड, ५०

			लगतः यु.एस.डलर ३८ लाख	नगरपालिकाहरुमा पूर्वाधार निर्माण गर्न ऋण लगानी भै सहरी पूर्वाधारको विकास हुने तथा नागरिकहरुको जीवन स्तरमा सुधार भएको हुने।		लाख लगानी प्रवाह गर्ने लक्ष्य राखिएको।
२७	३४७३६०	गरिबी लक्षित सहरी पुनरुत्थान कार्यक्रम	सन् २०१४ देखि २०१८ सम्म कुल लागत २.५ मिलियन डलर	सहरी क्षेत्रको गरिबी क्रमशः न्यून हुँदै जाने।	<ul style="list-style-type: none"> • सहभागिता मुलक कार्ययोजना तयारी सम्पन्न, • तीन जना Individual Consultant नियुक्त • Project support consultant को लागि EOI प्राप्त भइ Evaluation सम्पन्न गरिएको। 	सहरी गरिवोत्थानको लागि विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन हुने।
२८	३४७३५५	वाग्मती विष्णुमती करिडोर संरक्षण आयोजना (यु.एन.पार्क विकास समिति)	२०५२ साल सालबसाली	<ul style="list-style-type: none"> • सहरी हरियाली तथा वातावरण सम्बर्धनमा विशेष योगदान पुग्ने। • चिल्ड्रेन पार्क, प्रभातकालिन सयल, चलचित्र छायाँकन, खेलकुद आदिका लागि सुविधा सम्पन्न पार्क निर्माण भएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> • ४ मध्ये २ ओटा सुविधा सम्पन्न पार्क निर्माण कार्य सम्पन्न भई सकेको। 	<ul style="list-style-type: none"> • यु.एन.पिल्लरको निर्माण सम्पन्न हुने। • पार्क भित्र आकाशे पुलको निर्माण कार्य सम्पन्न हुने। • वातावरणिय सरसफाई एवं पार्क सञ्चालन ।

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	मूल्यांकन संकेत	संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५						
१	३४७०११	शहरी विकास मन्त्रालय	१६२,६८२	३८८,९१७	८४,८९२	३०४,०२५		३८८,९१७			४२५,४२९	४४३,२७५	१	७	२	२	३	
२	३४७०१९	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग	५८,४६७	६१,६६३	६१,६६३			६१,६६३			६४,०५८	६४,५९४	१	७	२	३	३	
३	३४७०२०	शहरी विकास तथा भवन निर्माण डिभिजन कार्यालयहरू	१८०,३९२	२६४,६२९	१९३,८२९	७०,८००		२६४,६२९			२८०,४१३	२८६,४३६	१	७	२	३	३	
४	३४७०२१	विशेष भवन निर्माण तथा सम्भार डिभिजन	४१९,०७५	१९२,१०३	९२,३९३	९९,७१०		१९२,१०३			२०९,७७५	२१८,३४०	१	७	२	३	३	
५	३४७०२२	काठमाण्डौ उपत्यका विकास प्राधिकरण	५०१,६५२	४१५,५३९	४१,२१२	३७४,३२७		४१५,५३९			४५४,२७०	४७४,८१२	१	७	२	३	३	
६	३४७०८०	आवास व्यवस्था कार्यक्रम	१७४,६९३	४३१,५८७	११,५८७	४२०,०००		४३१,५८७			४७४,७५२	४९६,३४०	२	२	२	२	३	
७	३४७०८१	साना शहर बजार विकासबाट ग्रामीण विकास	४६,५६८										१	२	२	२	३	
८	३४७०८२	एकीकृत कार्यमूलक योजना (शहरी विकास)	८,८१५	५२,८९७	५४७	५२,३५०		५२,८९७			५८,१८६	६०,८३२	२	२	१	२	३	
९	३४७०८३	विशेष भौतिक तथा पूर्वाधार क्षेत्र विकास आयोजना	१०२,८३१	३०१,५१९	६,५१९	२९५,०००		३०१,५१९			३३१,३२९	३४६,१७७	२	२	१	१	३	
१०	३४७०८५	नगर विकास कोष	२१७,३९८	५९६,६००	५९६,६००			५९६,६००	४६४,०००		६५६,२६०	६८६,०९०	२	२	२	२	३	
११	३४७०८६	सघन शहरी विकास कार्यक्रम	१९६,९६२	४००,८०७	४,२०७	३९६,६००		४००,८०७			४४०,८८९	४६०,९२९	१	२	२	२	३	
१२	३४७०८७	शहरी तथा वातावरणीय सुधार आयोजना	२,२३४,७४३	१,७८४,७२४	१,७८४,७२४	२०,१४८		३८७,४९२		१,३९७,३८०	१,९६२,९३०	२,०४१,८८१	१	३	२	२	३	
१३	३४७०८९	सिंहदरबार पुननिर्माण समिति	१०३,९९८	१४४,५४०	१३,०५९	१३१,४८१		१४४,५४०			१५८,४१६	१६५,२५४	२	२	२	३	३	
१४	३४७१९०	भवन निर्माण संहिता, सरकारी भवन निर्माण	१६५,०१६	३१८,६७३	२८,६७३	२९०,०००		३१८,६७३			३५०,५४२	३६६,४७८	१	२	२	३	३	
१५	३४७१९१	विराटनगर चक्रपथ आयोजना	३०,४०८	६३,५४३	४,०४३	५९,५००		६३,५४३			६९,८९९	७३,०७५	२	२	२	१	३	
१६	३४७१९२	नमुना एकीकृत बस्ती विकास कार्यक्रम (तराई मधेश-पहाड-हिमाल)	१७०,४४४	४६१,५०७	३,३०७	४५८,२००		४६१,५०७			५०७,६५८	५३०,७३४	१	२	२	२	३	
१७	३४७१९७	गणतन्त्र स्मारक तथा गणतन्त्र स्तम्भ	११४,९२५	११७,९००	२००	११७,७००		११७,९००			१२९,६९०	१३५,५८५	१	२	२	३	३	
१८	३४७३०८	धोविखोला कोरिडोर सुधार आयोजना	३७३,९०९	३५२,३८२	४,४७५	३४७,९०७		३५२,३८२			३८७,४२८	४०४,९१७	३	२	१	१	२	
१९	३४७३०९	नेपाल - भारत सीमा एकीकृत जाँच चौकी विकास आयोजना	१८,४६५	३०,२००	२,८००	२७,४००		३०,२००			३३,२१९	३४,७३१	२	२	२	१	३	
२०	३४७३१६	शहरी शासकीय क्षमता विकास कार्यक्रम	३४८,६५८	७५६,५७६	५१७,२९५	२३९,२८१		१९,४१५	४४४,९०७	२९२,२५४	८३२,२३५	८७०,०६६	१	४	२	२	३	
२१	३४७३२०	एकीकृत शहरी विकास आयोजना	५२५,४७६	१,३२४,६८८	१,२७९,६८८	४५,०००		२०७,४८४	२०२,२०४	९१५,०००	१,४५७,१६०	१,५२३,३९५	१	३	२	२	३	
२२	३४७३२१	विपद् व्यवस्थापन तथा प्राकृतिक प्रकोप पुनस्थापना कार्यक्रम	५३	६,०००	६,०००			६,०००			६,६००	६,९००	१	३	१	१	३	
२३	३४७३५२	फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रम	११३,०२०	२०६,२२८	६१,७८७	१४४,४४१		२०६,२२८			२२६,३९९	२३६,४०४	१	३	२	२	३	
२४	३४७३५५	बागमती विष्णुमती (कोरिडोर) संरक्षण आयोजना- संयुक्त राष्ट्र संघ पार्क विकास समिति	१६,५२६	२२,९६८	१०,२८३	१२,६८५		२२,९६८			२५,१५९	२६,२३५	२	३	२	३	२	
२५	३४७३५६	नगरपालिका फोहोर व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रम - टिडीएफ	५०,६८२	८९,६५०	८९,६५०			८९,६५०			९८,६१५	१०३,०९८	१	३	२	२	३	

(घ) आ.व.२०७२/७३ मा सञ्चालन हुने कार्यक्रम/आयोजनाहरूको बजेट, प्राथमिकता तथा रणनीतिक स्तम्भ संकेत

(रु. हजारमा)

सि.नं.	बजेट उपशिर्षक नं.	कार्यक्रम/आयोजना	आ.व.२०७१/७२ को संशोधित अनुमान	आ.व.२०७२/७३ को विनियोजन				स्रोत			प्रक्षेपित बजेट		प्राथमिकता क्रम	रणनीतिक स्तम्भ	संरचनात्मक संकेत	संकेत	संकेत
				कुल जम्मा	चालू	पूँजीगत	वित्तीय व्यवस्था	नेपाल सरकार	वैदेशिक अनुदान	वैदेशिक ऋण	२०७३/७४	२०७४/७५					
२६	३४७३५८	नयाँ सहर आयोजना	६४,९२९	४३९,७७७	३६,१८१	४०३,५९६		४३९,७७७			४८३,३४२	५०५,०५२	२	२	१	२	३
२७	३४७३६०	गरिबी लक्षित सहरी पुनर्उत्थान कार्यक्रम	१,२४८	६८,००४	३१,९०६	३६,०९८			६८,००४		७४,८०५	७८,२०७	२	५	१	२	३
२८	५०११६३	नगर विकास कोष -मझौला शहरी ३३७१८७	३१४,७५४	३२०,२००			३२०,२००			३२०,२००	३५२,२२०	३६८,२३०	१	३	२	३	३
२९	५०११६४	नगर विकास कोष - शहरी शासकीय सुधार ३३७३१६	१७०,१३५	१३०,३००			१३०,३००			१३०,३००	१४३,३३०	१४९,८४५	१	३	२	३	३
३०	५०११६८	काठमाडौं उपत्यका विकास प्राधिकरण	४०३,५४१	२३०,०००			२३०,०००	२३०,०००			२५३,०००	२६४,५००	१	२	२	२	३
३१	५०११६९	एकिकृत शहरी विकास आयोजना	९६,६२०	३५५,०७०			३५५,०७०			३५५,०७०	३९०,५७७	४०८,३३१	१	३	२	२	३
		जम्मा	७,९११,३०८	१२,८२७,७०७	४,९९५,३४३	४,७९६,७९४	३,०३५,५७०	६,०००,२९०	१,३७२,१८४	५,४५५,२३३	१४,०८७,११८	१४,७१२,७३०					